فضائل صحیح آیات و سوره‌های قرآن کریم

نویسنده : فخرالدین بن زبیر المحسی

ترجمه : عبدالقادر ترشابی

فضایل صحیح

آیات و سوره‌های قرآن کریم

نویسنده:

فخرالدین بن زبیر المحسنی

ترجمه:

عبدالقادر ترشابی

سرشناسه	:	محسنی، فخرالدین
عنوان و نام پدیدآور	:	فضایل صحیح آیات وسوره های قرآن کریم/نویسنده فخرالدین‌بن زبیرالمحسنی ؛ ترجمه عبدالقادر ترشابی.
مشخصات نشر	:	زاهدان: حرمین، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	:	۷۲ص.؛ ۱۴/۵×۲۱/۵س‌م.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۵۳۴۲-۴۷-۵
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
موضوع	:	قرآن --- سوره‌ها و آیه‌ها، خواص
شناسه افزوده	:	ترشابی، عبدالقادر، ۱۳۴۸ -
رده بندی کنگره	:	BP۷۱/۹/م۳۳ف۶ ۱۳۹۰
رده بندی دیویی	:	۲۹۷/۱۵۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۰۳۰۱۷۴۲

شناسنامه کتاب.

- **نام کتاب: فضایل صحیح آیات و سوره های قرآن کریم**
- **مؤلف: فخرالدین بن زبیر المحسنی**
- **ناشر: انتشارات حرمین**
- **سال و نوبت چاپ: زمستان ۱۳۹۱ ـ اول.**
- **تیراژ: ۳۰۰۰**
- **قیمت: ۱۵۰۰ تومان**
- **شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۴۲-۴۷-۵**
- **مرکز پخش:زاهدان، خیابان خیام، انتشارات حرمین، ☎ ۲۴۳۱۲۱۰.**

فهرست موضوعات

بسم الله الرحمن الرحیم

مقدمه مترجم

الله متعال را به سبب ارزانی بخشیدن نعمت اسلام و قرآن، سپاس می گویم و بر محمد و آل و اصحابش، درود می فرستم؛ زیرا آنان با ایثار و فداکاری هایشان، درخت اسلام و قرآن را آبیاری نمودند و اسلام را به ما رساندند و اینگونه بر ما منت نهادند و برای همیشه، ما را مدیون خویش ساختند. و از خداوند عزوجل مسئلت می‌نمایم که بهترین پاداش‌ها را به آنان، عنایت فرماید و ما را هم از اجر و ثواب بی بهره نگرداند؛ اما بعد:

خواننده‌ی گرامی! از آن جایی که در باب فضایل سوره‌ها و آیات قرآن کریم یک کتاب جامع به زبان فارسی وجود نداشت و از طرفی دیگر، فضایل بسیاری که در لابلای بعضی از کتاب‌ها وجود دارد، خالی از ضعف نیست، بنده این کتاب بسیار کوچک و مفید را به پیشنهاد یکی از دوستان، ترجمه نمودم به این امیدکه برای خوانندگان گرامی، مفید واقع شود و حداقل، هنگام خواندن، این اطمینان را داشته باشید که احادیث آن، صحیح و یا حسن هستند یا به عبارت دیگر، قابل استدلال می‌باشند. امیدوارم که خداوند عزوجل این عمل ناچیز را از بنده بپذیرد و آن را در روز قیامت ﴿يَوۡمَ لَا يَنفَعُ مَالٞ وَلَا بَنُونَ ٨٨﴾ [شعراء: ۸۸]

«روزی که مال و فرزندان هیچ سودی نمی رسانند»، در ترازوی حسناتم قرار دهد و همچنین به پیشنهاد کننده و تمامی کسانی که در چاپ و نشر آن، همکاری می‌کنند، پاداش و اجر، عنایت فرماید. در پایان، بنده را از دعای خویش، فراموش نفرمایید.

عبدالقادر ترشابی

هفدهم محرم الحرام ۱۴۳۱ هجری قمری

کوآلالامپور- مالزی

مقدمه‌ی مولف

إنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ، وَنَسْتَعِينُهُ، وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا، وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلاَ مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يُضْلِلْ فَلاَ هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ، وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، وَأُشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ، وَعَلَى آلِهِ، وَأَصْحَابِهِ، وَمَنْ تَبِعَهُمْ بِإِحْسَانٍ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ، وَسَلَّمَ تَسْلِيماً كَثِيراً. أَمَّا بَعْدُ:

کتابچه‌ای را که در دست دارید، حاوی مجموعه‌ای از احادیث صحیح نبی اکرم ﷺ پیرامون فضایل سوره‌ها و آیات قرآن کریم می‌باشد؛ بنده تلاش نمودم تا همه احادیث صحیحی را که به آنها دست یافتم با اشاره مختصری به منبع آنها در این کتاب کوچك، جمع آوری نمایم. انگیزه بنده از این کار، سوالی بود که در یکی از درس‌ها، مطرح گردید و این مطلب، مورد بررسی قرار گرفت که بسیاری از احادیث مشهور میان توده مردم درباره فضایل آیات و سوره های قرآن کریم را علماء و دانشمندان اسلامی، ضعیف دانسته اند؛ لذا بنده این مختصر را جمع آوری نمودم تا احادیث صحیح این باب را به

قاریانی که در قرائت سوره ها و آیات قرآن کریم طالب حقیقت و امیدوار اجر و پاداش هستند، تقدیم نمایم. در پایان هم از خداوند عزوجل مسئلت می‌نمایم که به ما استقامت و توفیق عنایت نماید و به سوی تحقیق رهنمون گردد، و حقا که او شایسته این کار است.

والحمدلله رب العالمین

احادیث صحیح نبی اکرم ﷺ درباره‌ی فضیلت قرآن کریم

۱ـ عَنْ عُثْمـان ﷺ قَـالَ: قَـالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «خَيْـرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآن وَعَلَّمَهُ».

ترجمه: عثمان بن عفان ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمـود: «بهترین شما کسی است که قرآن را یاد بگیـرد و بـه دیگـران یـاد بدهد»[۱].

۲ـ عَنْ أَبِي أُمَامَةِ البَاهِلِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «اقْرَءُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعًا لأَصْحَابِهِ».

ترجمه: ابوامامه باهلی ﷺ می گویـد: رسـول الله ﷺ فرمـود: «قرآن را تلاوت نمایید؛ زیرا روز قیامت، قرآن برای کـسانی کـه آن را تلاوت نموده اند، شفاعت می نماید»[۲].

۳ـ عَنْ أَبِـی مُوسَـی الأَشْعَرِیِّ ﷺ قَـالَ: قَـالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الْقُرْآنُ حُجَّةٌ لَكَ أَوْ عَلَيْكَ».

ترجمـه: ابـو موسـی اشـعری ﷺ مـی گویـد: رسـول الله ﷺ فرمود: «قرآن حجتی به نفع تو یا حجتی علیه توسـت»[۳]. (اگـر آن را تلاوت نمایی، به آن، عمل کنی، حجتی به نفع تو خواهد بـود؛ در غیر این صورت، حجتی علیه تو خواهد بود).

۱- صحیح بخاری وصحیح مسلم.
۲- صحیح مسلم.
۳- صحیح مسلم.

۴- عَنْ عَائشَةَ رضي الله عنها قَالَت: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم: «الْمَاهِرُ بِالْقُرْآنِ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبَرَرَةِ وَالَّذِی يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَيَتَتَعْتَعُ فِيهِ وَهُوَ عَلَيْهِ شَاقٌّ لَهُ أَجْرَانِ».

ترجمه: عایشه رضي الله عنها می گوید: رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم فرمود: «کسی که در خواندن قرآن، مهارت دارد، (روز قیامت) منزلتی مانند منزلت فرشتگان بزرگوار و نیکوکار خواهد داشت، و کسی که با لکنت زبان و سختی آن را تلاوت نماید، دو پاداش دارد»[۱].

۵- عن عقبة بن عامرٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم: «لَوْ كَانَ الْقُرْآنُ فِي إِهَابٍ، مَا مَسَّتْهُ النَّارُ "وفي لفظ" لَوْ جُمِعَ الْقُرْآنُ فِي إِهَابٍ مَا أَحْرَقَهُ الله بِالنَّارِ».

ترجمه: عقبه بن عامر می گوید: رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم فرمود: «اگر قرآن را داخل پوستی، قرار دهند، آتش آن را نمی سوزاند». و در روایتی آمده است که «اگر قرآن، جمع آوری گردد و داخل پوستی گذاشته شود، آتش آن را نمی‌سوزاند»[۲]. (مؤمنی که قرآن را حفظ کند و به آن عمل نماید، به جهنم نمی رود).

۶- عَنْ جابرٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم: «الْقُرْآنُ شَافِعٌ

۱- صحیح بخاری و مسلم.

۲- روایت طبری در معجم الکبیر و بیهقی در شعب الایمان؛ و سند آن، حسن می‌باشد چنانچه در صحیح الجامع آمده است. و مفهوم حدیث این است که اگر این قرآن، داخل پوستی باشد، خداوند به خاطر شرافت قرآن، آن را نمی‌سوزاند، پس اگر این قرآن، داخل سینه مؤمن باشد و مؤمن حدودش را رعایت کند و حروف آن را حفظ کند، شایستگی بیشتری دارد که مورد احترام قرار گیرد و دچار عذاب نگردد.

مُشَفَّعٌ، وَمَاحَلٌ مُصَدَّقٌ، مَنْ جَعَلَهُ أَمَامَهُ قادَهُ إِلَى الْجَنَّةِ، وَمَنْ جَعَلَهُ خَلْفَهُ سَاقَهُ إِلَى النَّارِ».

ترجمه: جابر ﷺ می‌گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «قرآن شفاعت می‌کند و شفاعت آن هم پذیرفته می‌شود. همچنین قرآن دفاع می‌نماید و سخنش تصدیق می شود. هر کس قرآن را پیشوای خود، قرار دهد، قرآن او را به بهشت سوق میدهد؛ و هر کس، قرآن را پشت سر خود قرار دهد او را به سوی جهنم، سوق می دهد»[۱].

۷- عن جُبَیْرٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَبْشِرُوا فَإِنَّ هَذَا الْقُرآنَ طَرَفُهُ بِيَدِ اللهِ وَطَرَفُهُ بِأَيدِيكُم فَتَمَسَّكُوا بِهِ فَإِنَّكُم لَن تَهْلِكُوا وَلَن تَضِلُّوا بَعْدَهُ أَبَداً».

ترجمه: جبیر ﷺ می‌گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «خوشحال باشید؛ چرا که یک طرف این قرآن به دست خداوند و طرف دیگر آن به دست شماست؛ پس به آن، چنگ بزنید؛ زیرا با داشتن قرآن، هرگز گمراه نمی شوید»[۲].

۸- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «كِتَابُ اللهِ هُوَ حَبلُ اللهِ الْمَمْدُودِ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الأَرْضِ».

ترجمه: ابوسعید خدری ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود:

۱- روایت طبرانی با سند صحیح چنانچه در سلسله صحیحه آلبانی وارد شده است.

۲- روایت طبرانی در المعجم الکبیر با سندی صحیح چنانچه در سلسله صحیحه وارد شده است.

«قرآن ریسمان الهی است که از آسمان به سوی زمین، آویزان شده است»[۱]. (به آن چنگ بزنید تا به خدا برسید).

۹- عَنْ زَيْدِ بنِ أرقَمِ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم: «أَمَّا بَعْدُ: أَلاَ أَيُّهَا النَّاسُ فَإِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ يُوشِكُ أَنْ يَأْتِيَ رَسُولُ رَبِّي فَأُجِيبَ وَأَنَا تَارِكٌ فِيكُمْ ثَقَلَيْنِ أَوَّلُهُمَا كِتَابُ اللهِ فِيهِ الْهُدَى وَالنُّورُ، فَخُذُوا بِكِتَابِ اللهِ وَاسْتَمْسِكُوا بِهِ، (فَحَثَّ عَلَى كِتَابِ اللهِ، وَرَغَّبَ فِيهِ، ثُمَّ قَالَ:) وَأَهْلُ بَيْتِي، أُذَكِّرُكُمُ اللهَ فِي أَهْلِ بَيْتِي، أُذَكِّرُكُمُ اللهَ فِي أَهْلِ بَيْتِي».

ترجمه: زید بن ارقم رضي الله عنه می گوید: رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم فرمود: «اما بعد: ای مردم! من بشری بیش نیستم؛ به زودی قاصد پروردگارم (ملک الموت) می آید و من دعوتش را اجابت می کنم؛ و در میان شما دو چیز با ارزش و سنگین می گذارم: نخستین آنها کتاب الهی است که در آن، هدایت و نور، وجود دارد؛ پس کتاب خداوند متعال را محکم بگیرید و به آن، چنگ بزنید. (راوی میگوید: به محکم گرفتن کتاب الله ترغیب و تشویق نمود و فرمود:) و (دومی آنها) اهل بیت من هستند؛ درباره‌ی اهل بیت من از خدا بترسید؛ درباره‌ی اهل بیت من از خدا بترسید»[۲].

۱۰- عَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم: «إِنَّ لِلَّهِ أَهْلِينَ مِنَ النَّاسِ، هُمْ أَهْلُ اللهِ وَخَاصَّتُهُ».

ترجمه: انس رضي الله عنه می گوید: رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم فرمود: «خداوند متعال

۱- روایت احمد و ترمذی و این حدیث صحیح می باشد چنانچه در سلسله صحیحه وارد شده است.

۲- صحیح مسلم.

در میان مردم، دوستان ویژه ای دارد؛ باید بدانید که اهل قرآن، دوستان ویژه و خاص خداوند هستند»[۱].

۱۱- عَنْ عُمرِ بن الخطَّابِ ﷺ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ اللَّهَ يَرْفَعُ بِهَذَا الْكِتَابِ أَقْوَامًا وَيَضَعُ بِهِ آخَرِينَ».

ترجمه: عمر بن خطاب ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «خداوند به وسیله این کتاب، ملت هایی را بالا می‌برد و ملت های دیگری را به ذلت و خواری می کشاند»[۲].

۱۲- عن ابن مسعودٍ ﷺ، قَالَ: قَالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «مَنْ قَرَأ حَرْفاً مِنْ كِتَابِ الله فَلَهُ حَسَنَةٌ، وَالحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا، لاَ أقول: (ألم) حَرفٌ، وَلكِنْ: أَلِفٌ حَرْفٌ، وَلاَمٌ حَرْفٌ، وَمِيمٌ حَرْفٌ».

ترجمه: عبدالله بن مسعود ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس، یک حرف از کتاب الهی، تلاوت نماید، یک نیکی برایش ثبت می‌شود. و آن نیکی، ده برابر می شود. من نمی گویم: «الف لام میم» یک حرف است؛ بلکه الف، یک حرف؛ لام یک حرف، و میم یک حرف دیگر است»[۳].

۱۳- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ رسولُ الله ﷺ: «وَعَلَيْكَ بِذِكْرِ اللَّهِ وَتِلاَوَةِ الْقُرْآنِ فَإِنَّهُ رَوْحُكَ فِي السَّمَاءِ وَذِكْرٌ

۱- صحیح مسلم.
۲- صحیح مسلم.
۳- روایت ترمذی و این حدیث، صحیح می باشد چنانچه در صحیح سنن ترمذی آمده است.

لَكَ فِي الأَرْضِ».

ترجمه: ابوسعید خدری ﷺ می گوید : رسول الله ﷺ فرمود: «همیشه به یاد خداوند متعال باش و قرآن را تلاوت کن؛ زیرا تلاوت قرآن، روحت در آسمان و ذکرت در روی زمین به شمار می رود»[۱].

۱۴- عن عبد الله بن مسعودٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «اقرؤوا القرآن فإنكم تؤجرون عليه».

ترجمه: عبدالله بن مسعود ﷺ می گوید : رسول الله ﷺ فرمود: «قرآن بخوانید؛ چرا که به سبب آن، اجر و پاداش می برید»[۲].

۱۵- عن ابن عمر ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لاَ يَمَسُّ الْقُرْآنَ إلاَّ طَاهِرٌ».

ترجمه: ابن عمر ﷺ می‌گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «قرآن را فقط انسان پاک (با وضو) دست بزنند»[۳].

۱۶- عَنْ أَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ مِنْ إِجْلاَلِ اللَّهِ إِكْرَامَ ذِي الشَّيْبَةِ الْمُسْلِمِ وَحَامِلِ الْقُرْآنِ غَيْرِ الْغَالِي فِيهِ وَالْجَافِي عَنْهُ وَإِكْرَامَ ذِي السُّلْطَانِ الْمُقْسِطِ».

ترجمه: ابو موسی اشعری ﷺ می گوید : رسول الله ﷺ فرمود: «یکی از راه های تعظیم خداوند احترام گذاشتن به پیرمرد مسلمان و

۱- روایت احمد؛ و این حدیث، حسن می باشد چنانچه در سلسله صحیحه آمده است.

۲- صحیح الجامع.

۳- روایت طبرانی با سند صحیح چنانچه در ارواء الغلیل آمده است.

صاحب قرآنی است که در خواندن و عمل به قرآن، افراط نمی کند و همچنین قرآن را رها نمی نماید و احترام گذاشتن به حاکم عادل است»[۱].

۱۷- عن عبد الله بن مسعود ﷺ قَالَ: قَالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُحِبَّ اللهَ وَرَسُولَهُ فَلْيَقْرَأْ فِي الْمُصْحَفِ».

ترجمه: ابن مسعود ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس، دوست دارد محبتش نسبت به خدا و پیامبرش، افزایش یابد، قرآن را از مصحف تلاوت نماید»[۲]. یعنی با نگاه به مصحف، تلاوت کند.

۱۸- عن ابن عمر ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لاَ حَسَدَ إِلاَّ فِي اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَهُوَ يَقُومُ بِهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَآنَاءَ النَّهَارِ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالاً فَهُوَ يُنْفِقُهُ آنَاءَ اللَّيْلِ وَآنَاءَ النَّهَارِ».

ترجمه: ابن عمر ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «غبطه خوردن فقط بر دو نفر، جایز است: نخست، شخصی که خداوند متعال به او قرآن عنایت نموده است و او آن را شب و روز، تلاوت می نماید. و دومی، کسی که خداوند متعال به او مال عنایت فرموده است

۱- روایت ابوداود با سند صحیح چنانچه در صحیح سنن أبی داود آمده است.

۲- روایت بیهقی در الشعب با سند حسن چنانچه در سلسله صحیحه آمده است.

و او آن را شب و روز، انفاق می نماید»[1].

۱۹- عن ابن عمر رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «يُقَالُ لِصَاحِبِ الْقُرْآنِ إِذا دَخَلَ الْجَنَّةَ اقْرَأْ وَارْقَ وَرَتِّلْ كَمَا كُنْتَ تُرَتِّلُ فِي الدُّنْيَا فَإِنَّ مَنْزِلَتَكَ عِنْدَ آخِرِ آيَةٍ تَقْرَؤُهَا».

ترجمه: ابن عمر رضي الله عنهما می گوید: رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمود: «هنگامی که صاحب قرآن، وارد بهشت شود، به او می گویند: قرآن بخوان و بالا برو همان گونه که در دنیا با ترتیل، قرآن می‌خواندی؛ زیرا منزلت تو نزد آخرین آیه‌ای است که آن را تلاوت می کنی»[2].

۲۰- عن عقبة بن عامر رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «أَيُّكُمْ يُحِبُّ أَنْ يَغْدُوَ إِلَى بُطْحَانَ أَوِ الْعَقِيقِ فَيَأْتِيَ كُلَّ يَوْمٍ بِنَاقَتَيْنِ كَوْمَاوَيْنِ زَهْرَاوَيْنِ، فِي غَيْرِ إِثْمٍ أَوْ قَطِيعَةِ رَحِمٍ، فَلأَنْ يَغْدُوَ أَحَدُكُمْ إِلَى الْمَسْجِدِ فَيَتَعَلَّمَ أَوْ يَقْرَأَ آيَتَيْنِ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ نَاقَتَيْنِ وَثَلاَثٌ خَيْرٌ مِنْ ثَلاَثٍ وَأَرْبَعٌ خَيْرٌ مِنْ أَرْبَعٍ وَمِنْ أَعْدَادِهِنَّ مِنَ الإِبِلِ».

ترجمه: عقبه بن عامر رضي الله عنه می گوید: رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمود: «چه کسی از شما دوست دارد که هر روز صبح به بطحان یا عقیق برود و بدون این که مرتکب گناه یا قطع ارتباط خویشاوندی شود، دو شتر بزرگ کوهان و زیبا بیاورد؟ بدانید که اگر یکی از شما به مسجد برود و دو آیه از کتاب خدا بیاموزد یا تلاوت نماید، برایش از دو شتر بهتر است. و سه آیه از سه شتر، چهار آیه از چهار شتر، و هر تعداد آیه از

۱- صحیح بخاری و مسلم.
۲- روایت احمد با سند صحیح و نگا صحیح سنن أبی داود.

همان اندازه شتر، بهتر است»[1].

۲۱- عن البراء بن عازب ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «حَسِّنُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ ، فَإِنَّ الصَّوْتَ الْحَسَنَ يَزِيدُ الْقُرْآنَ حُسْناً "وفي لفظ" زَيِّنُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ».

ترجمه: براء بن عازب ﷺ می گوید : رسول الله ﷺ فرمود: «با صدایتان، به قرآن، زیبایی ببخشید، زیرا صدای خوب، زیبایی قرآن را افزایش می دهد». و در روایتی آمده است که فرمود: «قرآن را با صداهایتان، مزین نمایید»[2].

۲۲- عن جابر ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ مِنْ أَحْسَنِ النَّاسِ بِالْقُرْآنِ الذي إِذَا سَمِعْتَهُ يَقْرَأُ رَأَيْتَ أَنَّهُ يَخْشَى اللَّهَ».

ترجمه: جابر ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «بهترین قاری قرآن، کسی است که هنگامی که قرائتش را می شنوید، خشیت و ترس الهی را در او مشاهده می نمایید»[3].

۲۳- عن ابن عمر ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّمَا مَثَلُ صَاحِبِ الْقُرْآنِ كَمَثَلِ صَاحِبِ الإِبِلِ الْمُعَقَّلَةِ إِنْ عَاهَدَ عَلَيْهَا أَمْسَكَهَا وَإِنْ أَطْلَقَهَا ذَهَبَتْ».

ترجمه: ابن عمر ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «مثال

۱- صحیح مسلم.

۲- روایت حاکم نیشابوری؛ و این حدیث، صحیح است چنان چه در صحیح سنن أبی داود و سلسله صحیحه آمده است.

۳- روایت ابن ماجه، و این حدیث، صحیح می باشد چنانچه در صحیح الترغیب والترهیب آمده است.

قاری قرآن مانند صاحب شتری است که زانوی آن را بسته باشد. اگر از او نگهداری کند، نزدش می ماند و اگر او را رها سازد، می رود»[۱].

۲۴ـ عن عبد الله بن مسعود ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «بِئْسَمَا لأَحَدِكُمْ أَنْ يَقُولَ نَسِيتُ آيَةَ كَذا وَكَذا بَلْ هُوَ يُنسِّيَ فاسْتَذْكِرُوا الْقُرْآنَ، فَإِنَّهُ أَشَدُّ تَفَصِّياً مِنْ صُدُورِ الرِّجَالِ مِنَ النَّعَمِ مِنْ عُقُلِهَا».

ترجمه: عبدالله بن مسعود ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «چقدر بد است برای کسی که می گوید: فلان و فلان آیه را فراموش کردم؛ بلکه فراموش گردانیده شده اند. قرآن را زیاد تلاوت کنید؛ زیرا قرآن، زودتر از فرار کردن شتر از سینه مردم می گریزد»[۲].

۲۵ـ عن عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «تَعَلَّمُوا كِتَابَ اللَّهِ وَتَعَاهَدُوهُ وَتَغَنَّوْا بِهِ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَهُوَ أَشَدُّ تَفَلُّتاً مِنَ الْمَخَاضِ فِي الْعُقُلِ».

ترجمه: عقبه بن عامر ﷺ می گوید : رسول الله ﷺ فرمود: «کتاب خدا (قرآن) را یاد بگیرید و همیشه آنرا تلاوت نمایید و با آواز خوش بخوانید؛ سوگند به ذاتی که جانم در دست اوست، قرآن از بچه شتر یک ساله ای که زانویش بسته شده است، زودتر می گریزد»[۳].

۱- صحیح بخاری و مسلم.
۲- صحیح بخاری و مسلم.
۳- روایت احمد و حدیث، صحیح می باشد چنان چه در صحیح الترغیب و الترهیب آمده است.

۲۶- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَا أَذِنَ اللَّهُ لِشَيْءٍ مَا أَذِنَ لِنَبِيٍّ حَسَنِ الصَّوْتِ بِالْقُرْآنِ يَجْهَرُ بِهِ».

ترجمه: ابوهریره ﷺ می گوید : رسول الله ﷺ فرمود: «خداوند به هیچ چیز دیگری به اندازه‌ای که به صدای پیامبر خوش صوتی که قرآن را با آواز خوب و صدای بلند می‌خواند، گوش نداده است»[۱].

۲۷- عَنْ أَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الأُتْرُجَّةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا طَيِّبٌ، وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لاَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ التَّمْرَةِ لاَ رِيحَ لَهَا وَطَعْمُهَا حُلْوٌ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ مَثَلُ الرَّيْحَانَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لاَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ، لَيْسَ لَهَا رِيحٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ».

ترجمه: ابوموسی اشعری ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «مؤمنی که قرآن می‌خواند و به آن، عمل می کند مانند ترنجی است که طعم خوبی دارد و از بوی خوشی برخوردار است. و مؤمنی که قرآن نمی‌خواند ولی به آن، عمل می کند مانند خرمایی است که طعمش شیرین است ولی بویی ندارد. و مثال منافقی که قرآن می‌خواند، مانند ریحانی است که بویش خوب ولی طعمش تلخ است. و مثال منافقی که قرآن نمی‌خواند، مانند حنظله (هندوانه ابوجهل) است که هم طعمش تلخ یا ناپاک است و هم بوی تلخی دارد»[۲].

۱- صحیح بخاری و مسلم.
۲- صحیح بخاری و مسلم.

٢٨- عن تميم الداري ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ قَرَأَ مِائَةَ آيَةٍ فِي لَيْلَةٍ كُتِبَ لَهُ قُنُوتُ لَيْلَةٍ "وفي لفظ" كُتِبَ مِنَ الْقَانِتِينَ».

ترجمه: تمیم داری ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس شبانه، صد آیه بخواند، برایش عبادت یک شب نوشته می شود». و در یک لفظ آمده است که فرمود: «جزو عبادت کنندگان نوشته می شود»[١].

٢٩- عَنْ عَبد الله بن عمر ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لاَ يَفْقَهُ مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فِي أَقَلَّ مِنْ ثَلاَثٍ».

ترجمه: عبدالله بن عمر ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس، قرآن را در کمتر از سه روز بخواند، آن را نمی فهمد»[٢].

٣٠- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ لَمْ يَتَغَنَّ بِالْقُرْآنِ فَلَيْسَ مِنَّا».

ترجمه: ابوهریره ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس، قرآن را با صدای خوب نخواند از ما نیست»[٣].

٣١- عَنْ جُنْدُبٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اقْرَءُوا الْقُرْآنَ مَا ائْتَلَفَتْ عَلَيْهِ قُلُوبُكُمْ فَإِذَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ فَقُومُوا».

١- صحیح ابن خزیمه و حاکم، و حدیث صحیح می باشد چنانچه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.
٢- روایت أبوداود و ترمذی و ابن ماجه، و حدیث صحیح می باشد چنان چه در صحیح سنن أبی داود آمده است.
٣- صحیح بخاری.

ترجمه: جندب رضی الله عنه می گوید: رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: «قرآن بخوانید تا زمانی که دل های شما بر آن، اتفاق دارند؛ و هر گاه در آن، اختلاف نمودید، بروید»[۱]. یا اینکه «تا زمانی که حضور قلب دارید، قرآن تلاوت نمایید، اما هنگامی که حضور قلب ندارید و فکرتان، پراکنده گردید، آن را ترک کنید».

۳۲- عَنْ عَبد الله بن عمرو رضی الله عنهما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه وآله وسلم: «لا تُجادِلوا في القرآن فإنَّ جدالاً فيه كفرٌ».

ترجمه: عبدالله بن عمرو رضی الله عنهما می گوید: رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: «درباره قرآن با یکدیگر نزاع و اختلاف نکنید؛ زیرا نزاع و اختلاف در مورد قرآن، انسان را به کفر می کشاند»[۲].

۳۳- عَنْ عَبد الله بن عمرو رضی الله عنهما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه وآله وسلم: «إِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِهَذَا ضَرَبُوا كِتَابَ اللَّهِ بَعْضَهُ بِبَعْضٍ، فَمَا وَجَدْتُمْ فِيهِ مِنْ حَلالٍ فَأَحِلُّوهُ، وَمَا وَجَدْتُمْ فِيهِ مِنْ حَرَامٍ فَحَرِّمُوهُ، وَمَا كَانَ مِنْ مُتَشَابِهٍ فَآمِنُوا بِهِ».

ترجمه: عبدالله بن عمرو رضی الله عنهما می گوید: رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: «امت های گذشته، زمانی هلاک شدند که در چنین وضعیتی افتادند که بخشی از کتاب خدا را در برابر بخش دیگر آن، قرار می دادند؛ پس آنچه حلال است، حلال بدانید؛ و آنچه که حرام است، حرام

۱- صحیح بخاری و مسلم.

۲- روایت طیالسی؛ و این حدیث، صحیح می باشد چنان چه در سلسله صحیحه آمده است.

بدانید؛ و آنچه که متشابه است به آن، ایمان بیاورید»[۱].

۳۴- عن جَابِرٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اقْرَءُوا الْقُرْآنَ وَابْتَغُوا بِهِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ قَوْمٌ يُقِيمُونَهُ إِقَامَةَ الْقِدْحِ يَتَعَجَّلُونَهُ وَلاَ يَتَأَجَّلُونَهُ». وفي رواية: «يَقرَؤُونَ الْقُرْآنَ فيسألُونَ بِهِ النَّاسَ».

ترجمه: جابر ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «قرآن بخوانید و با خواندن قرآن به دنبال خشنودی خدواند متعال باشید قبل از اینکه گروهی بیایند که در خواندن قرآن مانند راست کردن تیر دقت می کنند و هدفشان از خواندن قرآن، رسیدن به منافع دنیوی است نه اخروی».

و در روایتی آمده است که فرمود: «قرآن می‌خوانند و به وسیله آن از مردم، (مال و دنیا) طلب می کنند»[۲].

۳۵- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ شِبْلٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اقْرَءُوا الْقُرْآنَ وَاعْملوا بِهِ وَلاَ تَجْفُوا عَنْهُ وَلاَ تَغْلُوا فِيهِ وَلاَ تَأْكُلُوا بِهِ وَلاَ تَسْتَكْثِرُوا بِهِ».

ترجمه: عبدالرحمن بن شبل ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «قرآن بخوانید و به آن عمل کنید و از آن فاصله نگیرید و در آن (با تعمق بیش از حد) افراط نکنید و آن را وسیله‌ای برای امرار معاش و

۱- روایت طبرانی. این حدیث صحیح می باشد چنان چه در سلسله صحیحه آمده است.

۲- روایت احمد و ابوداود؛ و این حدیث، صحیح می باشد چنانچه در صحیح سنن ابی داود و سلسله صحیحه آمده است.

فزون طلبی دنیوی قرار ندهید»[۱].

۳۶- عن ابي الدرداء ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ أَخَذَ عَلَى تَعْلِيمِ الْقُرآنِ قَوساً قَلَّدَهُ اللهُ مَكَانَهَا قَوساً مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ يَومَ الْقِيَامَةِ».

ترجمه: ابودرداء ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس در قبال آموزش قرآن، کمانی دریافت کند، روز قیامت، خداوند به جای آن، یک کمان آتشین به گردنش، آویزان می نماید»[۲].

توضیح: حدیث فوق را بعضی از علما ضعیف دانسته اند و برخی دیگر آن را منسوخ دانسته یا تأویل کرده اند؛ چرا که جمهور علما و محدثین گرفتن مزد را در برابر آموزش قرآن، با توجه به حدیث بعدی و احادیث دیگر، جایز می دانند والله أعلم. مترجم

۳۷- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ أَحَقَّ مَا أَخَذْتُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا كِتَابُ اللَّهِ».

ترجمه: ابن عباس ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «شایسته ترین چیزی که در قبال آن، مزد دریافت می نمایید، کتاب خداست»[۳].

۳۸- عن أبي هريرة ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ تَعَالَى يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ إِلاَّ نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ وَغَشِيَتْهُمُ

۱- روایت احمد با سند صحیح چنانچه در سلسله صحیحه آمده است.
۲- روایت بیهقی با سند صحیح چنانچه در سلسله صحیحه آمده است.
۳- صحیح بخاری.

الرَّحْمَةُ وَحَفَّتْهُمُ الْمَلاَئِكَةُ وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ».

ترجمه: ابوهریره ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هرگاه، گروهی از مردم در یکی از خانه های خدا (مساجد) جمع شوند و کتاب الهی را تلاوت کنند و آن را برای یکدیگر بخوانند، آرامش بر آنان، نازل می شود و فرشتگان آنها را احاطه می کنند و خداوند آنان را نزد فرشتگان یاد می نماید»[۱].

۳۹- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَال رسول الله ﷺ: «يَجِيءُ الْقُرْآنُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَقُولُ: يَا رَبِّ حَلِّه، فَيُلْبَسُ تَاجَ الْكَرَامَةِ، ثُمَّ يَقُولُ: يَا رَبِّ زِدْهُ فَيُلْبَسُ حُلَّةَ الْكَرَامَةِ ثُمَّ يَقُولُ: يَا رَبِّ ارْضَ عَنْهُ فَيَرْضَى عَنْهُ فَيُقَالُ لَهُ: اقْرَأْ وَارْتَقِ وَتُزَادُ بِكُلِّ آيَةٍ حَسَنَةً».

ترجمه: ابوهریره ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «روز قیامت، صاحب قرآن می‌آید؛ در این هنگام، قرآن می گوید: پروردگارا! او را مزین گردان. پس تاج شرافت بر سرش می گذارند. سپس قرآن می گوید: پروردگارا! بیشتر از این، مزینش گردان. پس لباس شرافت به تنش می کنند. آنگاه قرآن می گوید: پروردگارا! از او راضی و خشنود باش. پس به او گفته می شود: بخوان و (در درجات بهشت) بالا برو و با هر آیه، یک نیکی به نیکی هایش، افزوده می شود»[۲].

۴۰- عن عبد الله بن عمرو ﷺ قَالَ: قال رسول الله

۱- صحیح مسلم.
۲- روایت ترمذی و ابن خزیمه و حاکم نیشابوری با سند صحیح چنانچه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

ﷺ: «الصِّيَامُ وَالْقُرْآنُ يَشْفَعَانِ لِلْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَقُولُ الصِّيَامُ: رَبِّ إِنِّي مَنَعْتُهُ الطَّعَامَ وَالشَّرَابَ بِالنَّهَارِ فَشَفِّعْنِي فِيهِ وَيَقُولُ الْقُرْآنُ: رَبِّ مَنَعْتُهُ النَّوْمَ بِاللَّيْلِ فَشَفِّعْنِي فِيهِ. فَيُشَفَّعَانِ».

ترجمه: عبدالله بن عمرو رضی الله عنهما می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «روزه و قرآن برای بنده شفاعت می کنند؛ روزه می گوید: پروردگارا! من او را روزها از خوردن و نوشیدن جلوگیری کردم، پس شفاعتم را درباره‌ی او قبول کن. قرآن می گوید: پروردگارا! من شب ها او را برای خوابیدن نگذاشتم؛ پس شفاعتم را در مورد او قبول کن. اینجاست که شفاعت آنها پذیرفته می شود»[1].

۴۱- عَن أبي هريرة رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «مَنْ قَرَأَ عَشْرَ آيَاتٍ فِي لَيْلَةٍ لَمْ يُكْتَبْ مِنَ الْغَافِلِينَ».

ترجمه: ابوهریره رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس در شب، ده آیه بخواند جزو غافلان نوشته نمی شود»[2].

۴۲- عَنْ بريدة رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «مَن قرأ القرآن وتعلمه وعَمِلَ بِهِ ألبس والداه يوم القيامة تاجًا من نور ضوؤه مثل ضوء القمر ويكسى والداه حلتان لا تقوم لهما الدنيا فيقولان: بما كسينا هذا؟ فيقال: بأخذ ولدكما القرآن».

۱- روایت احمد و طبرانی و حاکم نیشابوری با سند صحیح چنانچه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

۲- روایت حاکم و با روایت دیگری تقویت می شود چنان چه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

ترجمه: بریده ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس، قرآن بخواند و یاد بگیرد و به آن عمل نماید، روز قیامت بر سر پدر و مادرش تاجی از نور می گذارند که نوری مانند نور خورشید دارد. همچنین دو دست لباس به آنان می‌پوشانند که از همه‌ی دنیا، ارزش بیشتری دارند.آنان می گویند: به سبب چه عملی این لباس ها را به تن ما نموده اند؟ جواب می‌دهند: به سبب اینکه فرزند شما قرآن را فرا گرفته است»[۱].

۴۳- عَنِ ابْنِ عُمَرَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لاَ تُسَافِرُوا بِالْقُرْآنِ فَإِنِّى لاَ آمَنُ أَنْ يَنَالَهُ الْعَدُوُّ».

ترجمه: ابن عمر ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «قرآن را در سفره ها، همراه خود نبرید؛ زیرا می‌ترسم که بدست دشمن بیافتد[۲]. (در نتیجه، هتک حرمت شود. قابل یادآوری است که این منع، مربوط به زمانی است که بیم هتک حرمت باشد؛ در غیر این صورت، اشکالی ندارد. والله أعلم).

۴۴- عن عمر ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهَّ ﷺ: «أُنْزِلَ الْقُرْآنُ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرُفٍ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ».

ترجمه: عمر ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «همانا این قرآن بر هفت وجه نازل شده است. پس با هر قرائتی که برای شما

۱- روایت حاکم نیشابوری و نگا سلسله صحیحه.

۲- صحیح مسلم.

آسان‌تر است، بخوانید»[۱].

۴۵- عَن عياض بن حمار ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ رَبِّهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: «إِنَّمَا بَعَثْتُكَ لأَبْتَلِيَكَ وَأَبْتَلِيَ بِكَ وَأَنْزَلْتُ عَلَيْكَ كِتَابًا لاَ يَغْسِلُهُ الْمَاءُ تَقْرَؤُهُ نَائِمًا وَيَقْظَانَ».

ترجمه: عیاض بن حمار ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ به روایت از پروردگار پاک و بلند مرتبه اش فرمود: «تو را مبعوث نمودم تا هم تو را آزمایش کنم و هم بوسیله‌ی تو دیگران را در بوته‌ی آزمایش قرار دهم؛ و کتابی بر تو نازل نمودم که آب آن را نمی‌شوید (با گذشت زمان از بین نمی رود؛ بلکه در سینه ها محفوظ است) و در حالت خواب و بیداری، آن را تلاوت می نمایی»[۲].

(چه خواب باشی و چه بیدار، این کتاب، حفظ می شود).

۴۶- عن أبي سعيد الخدري ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَوْ كَانَتْ سُورَةً وَاحِدَةً لَكَفَتِ النَّاسَ».

ترجمه: ابوسعید خدری ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «اگر یک سوره، خوانده شود، همه مردم را کفایت می نماید»[۳].

۴۷- عن ابن عباس ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ

۱- صحیح بخاری و مسلم.
۲- صحیح مسلم.
۳- روایت احمد و أبوداود با سند صحیح چنانچه در سلسله صحیحه آمده است. قابل یادآوری است که این جمله در سیاق یک داستان آمده است.

قرأ القرآن لم يرد إلى أرذل العمر، وذلك قوله عز وجل (ثُمَّ رَدَدْنَـٰهُ أَسْفَلَ سَـٰفِلِينَ ۝ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ...) [تين: ٥-٦]. قال: إلا الذين قرءوا القرآن».

ترجمه: ابن عباس رضي الله عنهما می گوید: هر کس قرآن تلاوت نماید، به کهنسالی ای که همراه با ذلت باشد مبتلا نمی شود. و این، تفسیر این سخن خداوند متعال است که می‌فرماید: ﴿ثُمَّ رَدَدْنَـٰهُ أَسْفَلَ سَـٰفِلِينَ ۝ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ... ﴾ [تین: ٥-٦].

«سپس انسان را به مراحل پست زندگی برگرداندیم مگر کسانی که ایمان آوردند...» که در اینجا ایمان آوردن به معنی قرائت قرآن می باشد[١].

٤٨- عن ابن مسعود رضي الله عنه قَالَ: «إن أصفر البيوت بيت ليس فيه شيء من كتاب الله».

ترجمه: ابن مسعود رضي الله عنه می گوید: خالی ترین خانه، خانه ای است که در آن، هیچ چیز از کتاب الهی (قرآن) وجود نداشته باشد[٢].

١- روایت حاکم نیشابوری؛ و این اثر در صحیح ترغیب و ترهیب به صورت موقوف، آمده است.

٢- روایت حاکم نیشابوری؛ این اثر نیز به صورت موقوف در صحیح ترغیب و ترهیب، وارد شده است. این دو اثر به صورت موقوف از قول ابن عباس و ابن مسعود رضي الله عنهم به ثبوت رسیده است. این باب را با این دو اثر به پایان رساندم زیرا اینها حکم حدیث مرفوع را دارند. (این جمله اخیر مؤلف، قابل نقد و بررسی است).

دوم: آنچه که از رسول الله ﷺ در فضایل سوره‌ها و آیات قرآن کریم به ترتیب مصحف، به صحت رسیده است

فضلیت سوره‌ی فاتحه

۱- عَنْ أَبِی سَعِیدِ بْنِ الْمُعَلَّی قَالَ: کُنْتُ أُصَلِّی فِی الْمَسْجِدِ فَدَعَانِی رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَلَمْ أُجِبْهُ، فَقُلْتُ: یَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّی کُنْتُ أُصَلِّی. فَقَالَ: «أَلَمْ یَقُلِ اللَّهُ (ٱسۡتَجِیبُواْ لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمۡ لِمَا یُحۡیِیكُمۡ)؟ [انفال: ۲۴]. ثُمَّ قَالَ لِی: «لأُعَلِّمَنَّكَ سُورَةً هِیَ أَعْظَمُ السُّوَرِ فِی الْقُرْآنِ قَبْلَ أَنْ تَخْرُجَ مِنَ الْمَسْجِدِ» ثُمَّ أَخَذَ بِیَدِی، فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ یَخْرُجَ قُلْتُ لَهُ: أَلَمْ تَقُلْ «لأُعَلِّمَنَّكَ سُورَةً هِیَ أَعْظَمُ سُورَةٍ فِی الْقُرْآنِ»؟ قَالَ: «(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ) هِیَ السَّبْعُ الْمَثَانِی وَالْقُرْآنُ الْعَظِیمُ الَّذِی أُوتِیتُهُ».

ترجمه: ابوسعید بن معلی می‌گوید: در مسجد نبوی، نماز می‌خواندم که رسول الله ﷺ مرا صدا زد. جواب ندادم. سپس گفتم: ای رسول خدا! من مشغول نماز خواندن بودم. آن حضرت ﷺ گفت: «مگر خداوند نفرموده است ﴿ٱسۡتَجِیبُواْ لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمۡ لِمَا یُحۡیِیكُمۡ﴾؟ [انفال: ۲۴].

یعنی «فرمان خدا را بپذیرید و رسولش را اجابت کنید هنگامی که شما را برای امری حیاتی فرا خواند». آنگاه به من فرمود: «قبل از اینکه از مسجد خارج شوی، سوره‌ای را که بزرگ ترین سوره‌ی قرآن است به تو می‌آموزم». سپس دستم را گرفت و هنگامی که خواست از

مسجد بیرون برود به او گفتم: مگر به من نگفتی که سوره‌ای را که بزرگ ترین سوره‌ی قرآن است، به تو می‌آموزم؟ فرمود: «آن، سوره‌ی حمد است که دارای ۷ آیه می‌باشد و در هر رکعت نماز، تکرار می‌شود و آن، همان قرآن بزرگی است که به من عنایت شده است»[۱].

۲- عن أبي بن كعب ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِي التَّوْرَاةِ وَلاَ فِي الإِنْجِيلِ مِثْلَ أُمِّ الْقُرْآنِ وإنها السَّبْعُ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنُ الْعَظِيمُ الَّذِي أُعْطِيتُه "وفي لفظ" وَلاَ فِي الزَّبُورِ وَلاَ فِي الْفُرْقَانِ».

ترجمه: ابی بن کعب ﷺ می‌گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «سوگند به ذاتی که جانم در دست اوست، خداوند متعال نه در تورات و نه در انجیل مانند أم القرآن (فاتحه) نازل نفرموده است. این سوره، دارای هفت آیه می‌باشد که در هر رکعت نماز، تکرار می‌شود و همان قرآن بزرگی است که به من عنایت شده است». و در روایتی آمده است که: «در تورات، انجیل، زبور و بقیه‌ی فرقان (قرآن) مانند آن نازل نشده است»[۲].

۳- عن أنس ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَفْضَلُ الْقُرْآنِ (الحمد لله رب العلمين..)».

ترجمه: انس ﷺ می‌گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «بهترین

۱- صحیح بخاری.

۲- روایت ترمذی؛ و این حدیث، صحیح می باشد چنان که در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

سوره‌ی قرآن، فاتحه است»[۱]. (یعنی اجر و ثواب خواندن سوره‌ی فاتحه از سایر سوره ها بیشتر است).

۴- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رضی الله عنهما قَالَ: بَيْنَمَا جِبْرِيلُ قَاعِدٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صلی الله علیه وآله وسلم سَمِعَ نَقِيضًا (صَوتًا) مِنْ فَوْقِهِ فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ: «هَذَا بَابٌ مِنَ السَّمَاءِ فُتِحَ الْيَوْمَ لَمْ يُفْتَحْ قَطُّ إِلاَّ الْيَوْمَ فَنَزَلَ مِنْهُ مَلَكٌ فَقَالَ: هَذَا مَلَكٌ نَزَلَ إِلَى الأَرْضِ لَمْ يَنْزِلْ قَطُّ إِلاَّ الْيَوْمَ فَسَلَّمَ وَقَالَ: أَبْشِرْ بِنُورَيْنِ أُوتِيتَهُمَا لَمْ يُؤْتَهُمَا نَبِيٌّ قَبْلَكَ فَاتِحَةُ الْكِتَابِ وَخَوَاتِيمُ سُورَةِ الْبَقَرَةِ لَنْ تَقْرَأَ بِحَرْفٍ مِنْهُمَا إِلاَّ أُعْطِيتَهُ».

ترجمه: ابن عباس رضی الله عنهما می گوید: روزی، جبرئیل علیه السلام نزد نبی اکرم صلی الله علیه وآله وسلم نشسته بود که از بالای سرش، صدایی شنید. پس سرش را بلند کرد و گفت: «این دروازه ای است که امروز از آسمان باز شده است و به جز امروز، هرگز باز نشده است». آنگاه از آن دروازه، فرشته ای پایین آمد و جبرئیل گفت: «این فرشته ای است که به زمین آمده است و به جز امروز، هرگز به زمین نیامده است». سپس آن فرشته، سلام کرد و گفت: «تو را به دو نور مژده می‌دهم که به تو عنایت شده اند و به هیچ پیامبری قبل از تو عنایت نشده اند. آنها سوره‌ی فاتحه و آیات پایانی سوره‌ی بقره هستند. هر قسمت از آنها را بخوانی، سؤالت اجابت می شود»[۲].

(هدف از خواتیم سوره‌ی بقره از **آمَنَ الرَّسول** تا پایان سوره

۱- روایت حاکم نیشابوری؛ واین حدیث، صحیح می باشد چنان چه در سلسلة صحیحه آمده است.

۲- صحیح مسلم.

می باشد).

۵- عَنْ أَبِی سَعِيدٍ الْخُدْرِیِّ ﷺ قَالَ: كُنَّا فِی مَسِيرٍ لَنَا فَنَزَلْنَا فَجَاءَتْ جَارِيَةٌ فَقَالَتْ: إِنَّ سَيِّدَ الْحَیِّ سَلِيمٌ، وَإِنَّ نَفَرَنَا غُيَّبٌ فَهَلْ مِنْكُمْ رَاقٍ؟ فَقَامَ مَعَهَا رَجُلٌ مَا كُنَّا نَأْبُنُهُ بِرُقْيَةٍ فَرَقَاهُ فَبَرَأَ فَأَمَرَ لَهُ بِثَلاَثِينَ شَاةً وَسَقَانَا لَبَنًا فَلَمَّا رَجَعَ قُلْنَا لَهُ أَكُنْتَ تُحْسِنُ رُقْيَةً أَوْ كُنْتَ تَرْقِي؟ قَالَ: لاَ مَا رَقَيْتُ إِلاَّ بِأُمِّ الْكِتَابِ. قُلْنَا: لاَ تُحْدِثُوا شَيْئًا حَتَّى نَأْتِیَ - أَوْ نَسْأَلَ - النَّبِیَّ ﷺ فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ ذَكَرْنَاهُ لِلنَّبِیِّ ﷺ فَقَالَ: «وَمَا كَانَ يُدْرِيهِ أَنَّهَا رُقْيَةٌ اقْسِمُوا وَاضْرِبُوا لِی بِسَهْمٍ».

ترجمه: ابوسعید خدری ﷺ می گوید: ما در سفر به سر می بردیم پس جایی، منزل گرفتیم. دختر بچه‌ای آمد و گفت: سردار طایفه را عقربی گزیده است و کسی در آبادی ما وجود ندارد. آیا در میان شما کسی وجود دارد که دم کند؟ مردی برخاست و با او به راه افتاد که ما گمان نمی‌کردیم دم بداند. به هر حال، وی را دم نمود و او بهبود یافت. آن گاه دستور داد تا به او سی گوسفند بدهند. همچنین به ما شیر نوشاند. هنگامی که برگشت، به او گفتیم: آیا دم کردن را خوب می دانستی و در گذشته هم دم می نموده ای؟ گفت: نه، فقط با فاتحه، دم کردم. به او گفتیم تا زمانی که نزد نبی اکرم ﷺ نرفته ایم یا از ایشان نپرسیده‌ایم، هیچ اقدامی نکنید (در گوسفندان تصرفی نکنید).

به هر حال، هنگامی که به مدینه آمدیم، ماجرا را برای نبی اکرم ﷺ بازگو نمودیم. آن حضرت ﷺ فرمود: «از کجا دانستی که با سوره‌ی فاتحه، دم می‌کنند؟ آنها را میان خود تقسیم کنید و برای من

نیز سهمی در نظر بگیرید»[۱].

۶- عن أبي هريرة ﷺ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: قَسَمْتُ الصَّلاَةَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي نِصْفَيْنِ وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ -وفي لفظ: فنصفها لي ونصفها لعبدي- فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ: (ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ۝٢). قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: حَمِدَنِي عَبْدِي وَإِذَا قَالَ: (ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ۝٣). قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: أَثْنَى عَلَيَّ عَبْدِي. وَإِذَا قَالَ: (مَٰلِكِ يَوْمِ ٱلدِّينِ ۝٤). قَالَ: مَجَّدَنِي عَبْدِي أَوْ فَوَّضَ إِلَيَّ عَبْدِي فَإِذَا قَالَ: (إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ۝٥). قَالَ: هَذَا بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ. فَإِذَا قَالَ: (ٱهْدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلْمُسْتَقِيمَ ۝٦ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ ٱلْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ۝٧). قَالَ: هَذَا لِعَبْدِي وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ».

ترجمه: ابوهریره ﷺ می‌گوید: شنیدم که رسول الله ﷺ گفت: «خداوند متعال فرموده است: من نماز را میان خودم و بنده ام به دو نیم تقسیم نموده ام و به درخواست بنده ام پاسخ مثبت می‌دهم؛ پس هنگامی که بنده ﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ۝٢﴾ بگوید، خداوند می‌گوید: بنده ام مرا ستایش کرد. وقتی که بنده ﴿ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ۝٣﴾ بگوید، خداوند می‌گوید: بنده ام مرا ثنا گفت. هنگامی که بنده

۱- صحیح بخاری و مسلم.

﴿مَـٰلِكِ يَوْمِ ٱلدِّينِ ۝٤﴾ بگوید، خداوند می گوید: بنده ام عظمت مرا بیان کرد، و یک بار می گوید: بنده ام اختیارش را به من سپرد. و هنگامی که بنده ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ۝٥﴾ بگوید، خداوند می گوید: این (ارتباط) میان من و بنده است (ارتباط عبودیت و بندگی) و بنده ام هر چه بخواهد به او می دهم. و وقتی که ﴿ٱهْدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلْمُسْتَقِيمَ ۝٦ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ ٱلْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ۝٧﴾ بگوید، خداوند می گوید: این خواسته‌ی بنده ام را برآورده نمودم و سؤال بنده ام را پاسخ دادم»[1].

۷- عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الأَسْقَعِ ﷺ قال: قَالَ رسُول الله ﷺ: «أُعْطِيتُ مَكَانَ التَّوْرَاةِ السَّبْعَ وَأُعْطِيتُ مَكَانَ الزَّبُورِ الْمِئِينَ وَأُعْطِيتُ مَكَانَ الإِنْجِيلِ الْمَثَانِيَ وَفُضِّلْتُ بِالْمُفَصَّلِ».

ترجمه: واثله بن اسقع ﷺ می‌گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «بجای تورات، هفت سوره (از بقره تا برائت در صورتی که سوره‌ی توبه و برائت را یکی بدانیم) به من عنایت شده است و به جای زبور، صدتایی‌ها (سوره هایی که آیات آنها اندکی بیشتر از صد است) به من عنایت شده است و به جای انجیل، مثانی (سوره هایی که آیات آنها اندکی کمتر از صد است) به من عنایت شده است. و برتری من در

۱- صحیح مسلم.

سوره های مفصل است که به من عنایت شده اند»[۱]. (از سوره‌ی حجرات تا پایان قرآن مجید) والله اعلم.

۸- عن عبادة بن الصامت ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُول الله ﷺ: «لا صَلاةَ لِمَن لا يَقرأُ بِفاتحةِ الكتابِ "وفي رواية" لا تجزئ صلاة».

ترجمه: از عباده بن صامت ﷺ روایت است که رسول الله ﷺ فرمود: «نماز هیچ کس بدون خواندن سوره‌ی فاتحه، صحیح نیست». و در روایتی آمده است که فرمود: «کافی نیست»[۲].

۹- عن أبي هريرة ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُول الله ﷺ: «مَنْ صَلَّي صَلاَةً لَمْ يَقْرَأْ فِيهَا بِفاتحة الكتاب فَهِيَ خِدَاجٌ هِيَ خِدَاجٌ هِيَ خِدَاجٌ غَيْرُ تَمَامٍ».

ترجمه: از ابوهریره ﷺ روایت است که رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس، نمازی بدون سوره‌ی فاتحه بخواند، نمازش ناقص است؛ نمازش ناقص است؛ نمازش ناقص است و کامل نیست»[۳].

۱۰- عن أبي هريرة ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُول الله ﷺ: «إِذَا قَالَ الإِمَامُ: ﴿غَيْرِ ٱلْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ﴾ فَقُولُوا: آمِينَ. فَمَنْ وَافَقَ قَوْلُهُ قَوْلَ الْمَلاَئِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ»

ترجمه: ابوهریره ﷺ می‌گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هرگاه،

۱- روایت طبرانی؛ و این حدیث صحیح می باشد چنان چه در صحیح ترغیب و ترهیب و صحیح الجامع آمده است.
۲- صحیح بخاری و مسلم.
۳- صحیح مسلم.

امام ﴿غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ﴾ گفت، آمین بگویید، زیرا آمین گفتن هر کس با آمین گفتن فرشتگان در آسمان، همزمان باشد، گناهان گذشته اش، مغفرت می شوند»[۱].

فضایل سوره‌ی بقره

۱- عن أبي هريرة ﷺ قَالَ: قَالَ رسُول الله ﷺ: «لاَ تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفِرُ مِنَ الْبَيْتِ الَّذِى تُقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ».

ترجمه: از ابوهریره ﷺ روایت است که رسول الله ﷺ فرمود: «خانه هایتان را تبدیل به قبرستان نکنید؛ همانا شیطان از خانه‌ای که در آن، سوره‌ی بقره خوانده می شود، فرار می کند»[۲].

۲- عَنْ أُسَيْدِ بْنِ حُضَيْرٍ ﷺ قَالَ: بَيْنَمَا هُوَ يَقْرَأُ مِنَ اللَّيْلِ سُورَةَ الْبَقَرَةِ وَفَرَسُهُ مَرْبُوطٌ عِنْدَهُ إِذْ جَالَتِ الْفَرَسُ فَسَكَتَ فَسَكَتَتْ فَقَرَأَ فَجَالَتِ الْفَرَسُ، فَسَكَتَ وَسَكَتَتِ الْفَرَسُ ثُمَّ قَرَأَ فَجَالَتِ الْفَرَسُ، فَانْصَرَفَ وَكَانَ ابْنُهُ يَحْيَى قَرِيبًا مِنْهَا فَلَمَّا اجْتَرَّهُ رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ حَتَّى مَا يَرَاهَا فَلَمَّا أَصْبَحَ حَدَّثَ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: «اقْرَأْ يَا ابْنَ حُضَيْرٍ اقْرَأْ يَا ابْنَ حُضَيْرٍ» قَالَ: فَأَشْفَقْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ تَطَأَ يَحْيَى وَكَانَ مِنْهَا قَرِيبًا فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَانْصَرَفْتُ إِلَيْهِ فَرَفَعْتُ رَأْسِي إِلَي السَّمَاءِ فَإِذَا مِثْلُ الظُّلَّةِ فِيهَا أَمْثَالُ الْمَصَابِيحِ فَخَرَجَتْ حَتَّى لاَ أَرَاهَا. قَالَ «وَتَدْرِى مَا ذَاكَ» قَالَ: لاَ. قَالَ: «تِلْكَ الْمَلاَئِكَةُ دَنَتْ لِصَوْتِكَ وَلَوْ قَرَأْتَ لأَصْبَحَتْ يَنْظُرُ النَّاسُ إِلَيْهَا لاَ تَتَوَارَى مِنْهُمْ».

۱- صحیح بخاری و مسلم.

۲- صحیح مسلم.

ترجمه: از اسید بن حضیر ﷜ روایت است که او در یکی از شب ها در حالیکه اسبش در نزدیکی او بسته شده بود، سوره‌ی بقره را تلاوت می کرد؛ ناگهان، اسب شروع به دست و پا زدن کرد. اسید، سکوت نمود. اسب نیزآرام گرفت. او دوباره شروع به خواندن قرآن نمود. اسب نیز شروع به دست و پا زدن کرد. سرانجام، از خواندن قرآن منصرف شد؛ زیرا فرزندش؛ یحیی؛ نزدیک اسب قرار داشت. پس هنگامی که فرزندش را از آنجا دور ساخت، سرش را به سوی آسمان بلند کرد تا اسب را نبیند.

صبح روز بعد، ماجرا را برای نبی اکرم ﷺ بازگو نمود. آنحضرت ﷺ فرمود: «ای فرزند حضیر! (چه خوب بود) به تلاوت ادامه می‌دادی، (چه خوب بود) به تلاوت ادامه می دادی». اسید گفت: ای رسول خدا! یحیی نزدیک آن بود. ترسیدم که او را لگدمال کند. بدین جهت، سرم را بلند کردم و بسوی فرزندم رفتم. آنگاه به سوی آسمان نگاه کردم؛ چیزی شبیه سایبان دیدم که اشیایی مانند چراغ در آن وجود داشت. پس بیرون رفتم تا آنها را نبینم. رسول الله ﷺ فرمود: «آیا می‌دانی که آنها چه بودند؟» گفت: خیر. آن حضرت ﷺ فرمود: «آنان فرشتگان بودند که به خاطر صدایت، نزدیک آمده بودند. و اگر به قرائتات ادامه می‌دادی، آنها تا صبح، آنجا می‌ماندند بدون اینکه از نظر مردم، پنهان بمانند»[۱].

۳- عَنْ أَبِی هُرَیْرَةَ وسهل بن سعد ﷺ أَنَّ النَّبِیَّ ﷺ قَالَ: «لِكُلِّ شَیْءٍ سَنَامٌ وَإِنَّ سَنَامَ الْقُرْآنِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ».

۱- صحیح بخاری و مسلم.

ترجمه: از ابوهریره و سهل بن سعد ﭭ روایت است که پیامبر خدا ﷺ فرمود: «هر چیز، کوهانی (بلندی و قله ای) دارد؛ همانا قله‌ی قرآن کریم سوره بقره می باشد»[1].

۴- عن أَبي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيُّ ﭬ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «اقْرَءُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِى يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعًا لأَصْحَابِهِ اقْرَءُوا الزَّهْرَاوَيْنِ الْبَقَرَةَ وَسُورَةَ آلِ عِمْرَانَ فَإِنَّهُمَا تَأْتِيَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُمَا غَمَامَتَانِ أَوْ كَأَنَّهُمَا غَيَايَتَانِ أَوْ كَأَنَّهُمَا فِرْقَانِ مِنْ طَيْرٍ صَوَافَّ تُحَاجَّانِ عَنْ أَصْحَابِهِمَا اقْرَءُوا سُورَةَ الْبَقَرَةِ فَإِنَّ أَخْذَهَا بَرَكَةٌ وَتَرْكَهَا حَسْرَةٌ وَلاَ تَسْتَطِيعُهَا الْبَطَلَةُ» (قَالَ مُعَاوِيَةُ: بَلَغَنِى أَنَّ الْبَطَلَةَ السَّحَرَةُ).

ترجمه: ابوامامه باهلی ﭬ می گوید: شنیدم که رسول الله ﷺ می فرمود: «قرآن بخوانید؛ زیرا قرآن روز قیامت برای صاحبانش، شفاعت می‌کند. دو سوره‌ی نورانی بقره و آل عمران را بخوانید؛ زیرا آن دو روز قیامت به شکل دو ابر یا دو سایبان یا دو گروه پرنده که بال گشوده اند، می‌آیند و از صاحبانشان، دفاع می‌کنند. سوره‌ی بقره را بخوانید؛ زیرا یاد گرفتن آن، برکت است و ترک کردن آن، باعث حسرت می شود و ساحران تاب و تحمل آن را ندارند»[2].

۵- عن النَّوَّاسِ بْنَ سَمْعَانَ ﭬ قَالَ: قَالَ رسُول الله ﷺ: «يُؤْتَى بِالْقُرْآنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَهْلِهِ الَّذِينَ كَانُوا يَعْمَلُونَ بِهِ تَقْدُمُهُ سُورَةُ الْبَقَرَةِ وَآلُ عِمْرَانَ». وَضَرَبَ لَهُمَا رَسُولُ

۱- روایت ترمذی؛ و این روایت، حسن لغیره است چنانچه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

۲- صحیح مسلم.

اللَّهِ ﷺ ثَلاَثَةَ أَمْثَالٍ مَا نَسِيتُهُنَّ بَعْدُ قَالَ: «كَأَنَّهُمَا غَمَامَتَانِ أَوْ ظُلَّتَانِ سَوْدَاوَانِ بَيْنَهُمَا شَرْقٌ أَوْ كَأَنَّهُمَا حِزْقَانِ مِنْ طَيْرٍ صَوَافَّ تُحَاجَّانِ عَنْ صَاحِبِهِمَا».

ترجمه: از نواس بن سمعان رضی الله عنه روایت است که رسول الله ﷺ فرمود: «روز قیامت، قرآن و اهل قرآن [عاملان به آن] را می‌آورند در حالی که پیشاپیش قرآن سوره های بقره و آل عمران قرار دارند».

راوی می گوید: رسول الله ﷺ سوره های بقره و آل عمران را به سه چیز تشبیه نمود که من آنها را تاکنون فراموش نکرده ام. آن حضرت ﷺ فرمود: «آنها مانند دو ابر یا دو سایبان سیاه هستند که میان آنها نور وجود دارد یا مانند دو گروه پرنده هستند که پر گشوده اند و از صاحبشان دفاع می نمایند»[1].

۶- عن أبي أمامة الباهلي رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رسُول الله ﷺ: «اسْمُ اللَّهِ الأَعْظَمُ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَابَ فِي سُوَرٍ ثَلاَثٍ الْبَقَرَةِ وَآلِ عِمْرَانَ وَطَهَ».

ترجمه: ابو امامه باهلی رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «اسم اعظم الهی که هرگاه با آن فراخوانده شود، اجابت می کند در سه سوره‌ی بقره، آل عمران و طه وجود دارد»[2].

۱- صحیح مسلم.
۲- روایت ابن ماجه قزوینی و حاکم نیشابوری؛ و این حدیث صحیح می باشد چنانچه در سلسله احادیث صحیحه آمده است.

فضایل آیة الکرسی

۱- عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم: «يَا أَبَا الْمُنْذِرِ أَتَدْرِي أَيُّ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ أَعْظَمُ». قَالَ: قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. فَأَعَادَ عَلَيْهِ فَقُلْتُ: (اللَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ). قَالَ: فَضَرَبَ فِي صَدْرِي وَقَالَ: «وَاللَّهِ لِيَهْنِكَ الْعِلْمُ أَبَا الْمُنْذِرِ».

ترجمه: ابی بن کعب رضي الله عنه می گوید: رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم خطاب به من فرمود: «ای ابوالمنذر! آیا می دانی کدام آیه‌ی قرآن کریم، بزرگتر است؟» گفتم: خدا و رسولش بهتر می دانند. آنحضرت صلى الله عليه وآله وسلم دوباره سؤالش را تکرار نمود. گفتم: آیة الکرسی است. رسول الله به سینه ام زد و فرمود: «ای ابوالمنذر! علم مبارکت باشد»[1].

۲- وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ لِهَذِهِ الآيَةِ لِسَانًا وَشَفَتَيْنِ تُقَدِّسُ الْمَلِكَ عِنْدَ سَاقِ الْعَرْشِ».

ترجمه: از ابی بن کعب رضي الله عنه روایت است که رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم فرمود: «سوگند به ذاتی که جانم در دست اوست، این آیه (آیة الکرسی) لب و زبان دارد و کنار ساق عرش، پاکی ملک (خداوند) را بیان می کند».

۳- وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم: «مَنْ قَرَأَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ دُبُرَ كُلِّ صَلاَةٍ مَكْتُوبَةٍ لَمْ يَمْنَعْهُ مِنْ دُخُولِ الْجَنَّةِ إِلَّا الْمَوْتُ».

۱- صحیح مسلم.

ترجمه: ابوامامه ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس آیة الکرسی را بعد از نماز فرض بخواند، فقط مرگ است که مانع ورود او به بهشت می شود»[۱]. (یعنی به محض اینکه بمیرد، وارد بهشت می شود).

٤- وفي قصة أبي بن كعب ﷺ إخبارَ الشيطان «أَنَّ آيَةَ الْكُرْسِيِّ حِرْزٌ مِنَ الشَّيْطَانِ».

ترجمه: و در داستان ابی بن کعب ﷺ هم آمده است که شیطان گفت: اگر آیة الکرسی را بخوانید، اموال شما از شیطان حفاظت می‌شوند و نبی اکرم ﷺ این مطلب را تایید نمود[۲].

٥- وفي قصة أبي أيوب الأنصاري ﷺ قَولَ الغُولِ: "إِنِّي ذَاكِرَةٌ لَكَ شَيْئًا آيَةَ الْكُرْسِيِّ اقْرَأْهَا فِي بَيْتِكَ فَلاَ يَقْرَبُكَ شَيْطَانٌ وَلاَ غَيْرُهُ" فَقَالَ ﷺ: «صَدَقَتْ وَهِيَ كَذُوبٌ».

ترجمه: همچنین در داستان ابو ایوب انصاری ﷺ آمده است که شیطان به وی گفت: چیزی به تو می گویم؛ آیة الکرسی را در خانه‌ات بخوان؛ شیطان و هیچ چیز دیگری به تو نزدیک نمی شود. رسول الله ﷺ بعد از شنیدن آن، فرمود: «در این مسئله، راست گفته است؛ اگر چه بسیار دروغگو است»[۳].

۱- صحیح بن حبان و سنن نسائی؛ و این روایت صحیح می باشد چنان چه در سلسله صحیحه آمده است.

۲- صحیح ابن حبان؛ همچنین در صحیح ترغیب و ترهیب نیز آمده است.

۳- روایت ترمذی؛ و با روایات دیگر تقویت می شود چنانچه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

۶- ومثله في قصة أبي هريرة ﷺ وفيها قول الشيطان "إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ مِنْ أَوَّلِهَا حَتَّى تَخْتِمَ. وَقَالَ: لَا يَزَالَ عَلَيْكَ مِنَ اللهِ حَافِظٌ وَلاَ يَقْرَبكَ شَيْطَانٌ حَتَّى تُصْبِحَ فَقَالَص: «أَمَا إِنَّهُ قَدْ صَدَقَكَ وَهُوَ كَذُوبٌ».

ترجمه: و در داستان ابوهریره ﷺ نیز آمده است که شیطان به وی گفت: هر گاه به خواب رفتی، آیة الکرسی را از اول تا آخر بخوان؛ در این صورت، از طرف خداوند نگهبانی برایت تعیین می گردد و تا صبح، هیچ شیطانی به تو نزدیک نمی شود. رسول اکرم ﷺ بعد از شنیدن این ماجرا فرمود: «او به تو راست گفته است ولی باید بدانید که بسیار دروغگوست»[۱].

فضایل دو آیه آخر سوره‌ی بقره

۱- وَفِي حديث ابن عباس ﷺ – السابق- قول الملك «أَبْشِرْ بِنُورَيْنِ أُوتِيتَهُمَا لَمْ يُؤْتَهُمَا نَبِيٌّ قَبْلَكَ فَاتِحَةُ الْكِتَابِ وَخَوَاتِيمُ سُورَةِ الْبَقَرَةِ لَنْ تَقْرَأَ بِحَرْفٍ مِنْهُمَا إِلاَّ أُعْطِيتَهُ».

ترجمه: در حدیثی که از ابن عباس ﷺ روایت گردید، آمده است که فرشته به نبی اکرم ﷺ گفت: تو را به دو نور مژده می‌دهم که به تو عنایت شده اند و به هیچ پیامبری قبل از تو عنایت نشده اند؛ آنها سوره‌ی فاتحه و آیات پایانی سوره‌ی بقره (دو آیه آخر) هستند؛ هر حرفی از آنها را که بخوانی، دعایت اجابت می شود[۲].

۲- عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ:

۱- صحیح بخاری.
۲- صحیح مسلم.

«إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ كِتَابًا قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضَ بِأَلْفَيْ عَامٍ أَنْزَلَ مِنْهُ آيَتَيْنِ خَتَمَ بِهِمَا سُورَةَ الْبَقَرَه‌ی وَلاَ يُقْرَآنِ فِي دَارٍ ثَلاَثَ لَيَالٍ فَيَقْرَبُهَا شَيْطَانٌ».

ترجمه: نعمان بن بشیر ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «خداوند دو هزار سال قبل از آفرینش آسمان ها و زمین کتابی نوشت و دو آیه از آن را نازل فرمود و با آنها سوره‌ی بقره را به پایان رساند؛ در هر خانه ای که سه شب خوانده شود، شیطان به آن خانه، نزدیک نمی شود»[1].

۳- عن أبي ذر ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أُعْطِيتُ هَذِهِ الآيَاتِ مِنْ آخِرِ سورة الْبَقَرَةِ مِنْ كَنْزٍ تَحْتَ الْعَرْشِ لَمْ يُعْطَهَا نَبِيٌّ قَبْلِي».

ترجمه: ابوذر ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «آیات پایانی سوره‌ی بقره از خزانه ای در زیر عرش به من عنایت شده اند که به هیچ پیامبری قبل از من عنایت نشده اند»[2].

۴- عَنْ عُقْبَةَ بن عَامِرٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اقْرَؤُوا هَاتَيْنِ الآيَتَيْنِ فِي آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ، فَإِنَّ رَبِّي أَعْطَانِيهِمَا مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ».

ترجمه: عقبه بن عامر ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «این دو آیه‌ی پایانی سوره‌ی بقره را بخوانید؛ زیرا آنها را پروردگارم از زیر

۱- روایت ترمذی و نسائی و ابن حبان؛ و این حدیث در صحیح ترغیب وترهیب می باشد.

۲- روایت احمد؛ و حدیث صحیح می باشد چنان چه در سلسله صحیحه آمده است.

عرش به من عنایت فرموده است».[۱]

۵- عن ابن مسعود ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ قَرَأَ الآيَتَيْنِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ كَفَتَاهُ».

ترجمه: ابـن مـسعود ﷺ مـی گویـد: رسـول الله ﷺ فرمـود: «هـر کـس، دو آیـه‌ی پایـانی سـوره‌ی بقـره را بخوانـد، او را (از هـر بـدی) کفایت می نمایند».[۲]

۶- وَعن ابن مسعود ﷺ أنه ﷺ أُعْطِيَ (ليلة الإسراء) ثَلاثًا، أُعْطِيَ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ وَأُعْطِيَ خَوَاتِيمَ سُورَةِ الْبَقَرَةِ وَغُفِرَ لِمَنْ لَمْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ مِنْ أُمَّتِهِ شَيْئًا الْمُقْحِمَاتُ» (أي الكبائر الموبقات المهلكات).

ترجمه: ابن مسعود ﷺ می گوید: به نبی اکرم ﷺ در شب اسـراء، سه چیز، عنایت گردید: نمازهای پنجگانه، آیات پایانی سوره‌ی بقـره و همچنین گناهـان کبیـره‌ی امـتش (بجـزء شـریک قـرار دادن بـرای الله متعال)که باعث ورود به جهنم می شوند، بخشیده شدند.[۳]

(امام نووی ﷺ می گوید: «هدف از بخشیده شـدن گناهـان کبیـره، این است که انجام دهندگان گناهان کبیره برای همیشه در جهـنم نمـی مانند به خلاف مشرکین که برای همیشه در جهـنم بـه سـر مـی برنـد؛ و هدف این نیست که صـاحبان گناهـان کبیـره اصـلا دچـار عـذاب نمـی

۱- روایت احمد و طبرانی؛ و صحیح می باشد چنان چـه در سلـسله صـحیحه آمده است.

۲- صحیح بخاری و مسلم.

۳- صحیح مسلم.

شوند؛ زیرا نصوص شریعت و اجماع اهل سنت این نکته را به اثبات می‌رسانند که بعضی از یکتاپرستان گناهکار، دچار عذاب می شوند» والله اعلم).

فضایل سوره‌ی آل عمران

۱- حدیث النواس بن سمعان ﷺ (السابق) «يُؤْتَى بِالْقُرْآنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَهْلِهِ الَّذِينَ كَانُوا يَعْمَلُونَ بِهِ تَقْدُمُهُ سُورَةُ الْبَقَرَةِ وَآلُ عِمْرَانَ».

ترجمه: حدیث گذشته نواس بن سمعان ﷺ که رسول الله ﷺ فرمود: «روز قیامت، قرآن و اهل قرآن [کسانی که در دنیا به آن عمل می کردند] را می‌آورند در حالی که پیشاپیش قرآن سوره های بقره و آل عمران قرار دارند»[1].

۲- حديث أبي أمامة ﷺ (السابق) «اقْرَءُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعًا لِأَصْحَابِهِ اقْرَءُوا الزَّهْرَاوَيْنِ الْبَقَرَةَ وَسُورَةَ آلِ عِمْرَانَ فَإِنَّهُمَا تَأْتِيَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُمَا غَمَامَتَانِ أَوْ كَأَنَّهُمَا غَيَايَتَانِ أَوْ كَأَنَّهُمَا فِرْقَانِ مِنْ طَيْرٍ صَوَافَّ تُحَاجَّانِ عَنْ أَصْحَابِهِمَا».

ترجمه: حدیث گذشته ابوامامه که در آن رسول الله ﷺ فرمود: «قرآن بخوانید؛ زیرا قرآن روز قیامت برای صاحبانش، شفاعت می کند. دو سوره‌ی نورانی بقره و آل عمران را بخوانید؛ زیرا آن دو، روز قیامت به شکل دو ابر یا دو سایبان یا دو گروه پرنده که بال

۱- صحیح مسلم.

گشوده اند، می‌آیند و از صاحبانشان، دفاع می کنند»[1].

٣- حدیث أبي أمامة ﷺ (السابق) «اسْمُ اللَّهِ الأَعْظَمُ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَابَ فِي سُوَرٍ ثَلَاثٍ الْبَقَرَةِ وَآلِ عِمْرَانَ وَطَهَ».

ترجمه: حدیث دیگر ابوامامه ﷺ که رسول الله ﷺ فرمود: «اسم اعظم الهی که هرگاه با آن فراخوانده شود، اجابت می کند در سوره‌ی بقره، آل عمران وطه وجود دارد»[2].

فضیلت آیات اولیه‌ی آل عمران

١- عَنْ أَسْمَاءَ بنتِ يَزِيدَ ﷺ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اسْمُ اللَّهِ الأَعْظَمُ فِي هَاتَيْنِ الآيَتَيْنِ: ﴿وَإِلَـٰهُكُمْ إِلَـٰهٌ وَاحِدٌ ۖ لَّآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلرَّحْمَـٰنُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٦٣﴾﴾ وفاتحة آل عمران ﴿الٓمٓ ﴿١﴾ ٱللَّهُ لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْحَىُّ ٱلْقَيُّومُ ﴿٢﴾﴾.

ترجمه: اسماء دختر یزید بن سکن انصاری ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «اسم اعظم الهی در دو آیه ﴿وَإِلَـٰهُكُمْ إِلَـٰهٌ وَاحِدٌ ۖ لَّآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلرَّحْمَـٰنُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٦٣﴾﴾ [بقره: ١٦٣]. و آیات اولیه‌ی سوره‌ی آل عمران ﴿الٓمٓ ﴿١﴾ ٱللَّهُ لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْحَىُّ ٱلْقَيُّومُ ﴿٢﴾﴾ وجود

١- صحیح مسلم.

٢- روایت ابن ماجه قزوینی و حکام نیشابوری، و این حدیث صحیح می باشد چنانچه در سلسله صحیحه آمده است.

دارد»[۱].

فضیلت آیات پایانی سوره‌ی آل عمران

۱- عن عائشة رضي الله عنها أنها سئلت عن أعجب شيئ رأته من رسول الله صلى الله عليه وسلم فسكتت ثم قالت: لما كان ليلة من الليالي قال: «يا عائشة ذريني أتعبد الليلة لربي» قلت: والله إني لأحب قربك وأحب ما سرك قالت: فقام فتطهر ثم قام يصلي قالت: فلم يزل يبكي حتى بل حجره قالت: ثم بكى فلم يزل يبكي حتى بل لحيته قالت: ثم بكى فلم يزل يبكي حتى بل الأرض فجاء بلال يؤذنه بالصلاة فلما رآه يبكي قال: يا رسول الله لم تبكي وقد غفر الله لك ما تقدم وما تأخر؟ قال: «أفلا أكون عبدا شكورا لقد أنزلت على الليلة آية ويل لمن قرأها ولم يتفكر فيها ﴿ إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ وَاخْتِلاَفِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لآيَاتٍ لِّأُوْلِي الألْبَابِ ﴾ آل عمران: ۱۹۰

ترجمه: از عایشه رضي الله عنها روایت است که از ایشان در مورد شگفت انگیزترین چیزی که از رسول الله صلى الله عليه وسلم مشاهده نموده است، پرسیدند. او اندکی، سکوت نمود؛ سپس گفت: یکی از شب ها، رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمود: «ای عایشه! امشب مرا بگذار که به عبادت پروردگارم بپردازم». عایشه رضي الله عنها می‌گوید: من گفتم: به خدا سوگند که من در کنار شما بودن را دوست دارم؛ همچنین آنچه را که باعث خوشحالی شما شود هم دوست دارم. به هر حال، آن حضرت صلى الله عليه وسلم برخواست و وضو ساخت و به نماز ایستاد و آن قدر گریه نمود که پیراهنش خیس

۱- روایت احمد و ابوداود و ترمذی و ابن ماجه با سند حسن چنانچه در صحیح ابی داود آمده است.

شد. همچنین در حالت نشسته به اندازه ای گریه نمود که ریشش خیس شد. بعد از آن، آن قدر گریه نمود که زمین خیس گردید. آنگاه بلال آمد و وقت نماز را اعلام نمود. و چون دید رسول الله ﷺ گریه می‌نماید، گفت: ای رسول خدا! شما گریه می کنید در حالی که خداوند گناهان گذشته و آینده‌ی شما را مغفرت نموده است؟!! آنحضرت ﷺ فرمود: «آیا بنده‌ی سپاسگزاری نباشم؟ آیه ای بر من نازل شده است؛ وای به حال کسی که آن را بخواند و در آن، تدبر نکند: ﴿ إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ وَاخْتِلاَفِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لآيَاتٍ لِّأُوْلِي الأَلْبَابِ ﴾ [آل عمران: ١٩٠] «همانا در آفرینش آسمان ها و زمین و آمد و شد شب و روز، نشانه هایی برای صاحبان خرد است»[١].

٢- عن ابن عباس رضي الله عنهما أَنَّهُ بَاتَ عِنْدَ مَيْمُونَةَ ل فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى انْتَصَفَ اللَّيْلُ، أَوْ قَبْلَهُ بِقَلِيلٍ، ثُمَّ اسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَجَعَلَ يَمْسَحُ النَّوْمَ عَنْ وَجْهِهِ بِيَدَيْهِ، فَخَرَجَ فَنَظَرَ فِي السَّمَاءِ ثُمَّ تَلاَ الْعَشْرَ الآيَاتِ الْخَوَاتِمَ مِنْ سُورَةِ آلِ عِمْرَانَ، ثُمَّ قَامَ إِلَى شَنَّةٍ مُعَلَّقَةٍ فَتَوَضَّأَ مِنْهَا، فَأَحْسَنَ وُضُوءَهُ، ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي».

ترجمه: از ابن عباس رضي الله عنهما روایت است که ایشان، شبی در خانه‌ی خاله اش؛ میمونه؛ همسر گرامی نبی اکرم ﷺ خوابید. آنحضرت ﷺ نیز خوابید ولی پس از سپری شدن نصف شب یا کمتر از آن، بیدار شد و با کشیدن دست ها بر چهره‌ی خویش، خواب را از

١- صحیح ابن حبان؛ و این حدیث، حسن می باشد چنان چه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

خود، دور کرد و ده آیه‌ی اخیر سوره‌ی آل عمران را تلاوت نمود و بعد به سوی مشک آبی که آویزان بود، رفت و خوب و کامل وضو گرفت و به نماز ایستاد»[۱].

فضیلت هفت سوره‌ی طولانی قرآن کریم

۱- عَنْ عَائِشَةَ رضي الله عنها أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «مَنْ أَخَذَ السَّبْعَ الأُوَلَ فَهُوَ حَبْرٌ (اي عالم) "وفي رواية" فَهُوَ خَيرٌ»

ترجمه: عایشه رضي الله عنها می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس، هفت سوره‌ی نخست قرآن کریم را بیاموزد، عالم و دانشمند به شمار می آید». و در روایتی فرمود: «خیر و ثواب بزرگی به دست آورده است»[۲].

۲- وفي حديث واثلة بن الأسقع (السابق) «أُعْطِيتُ مَكَانَ التَّوْرَاةِ السَّبْعَ»

ترجمه: همچنین در حدیث واثله بن اسقع رضي الله عنه که بیان آن گذشت، رسول الله ﷺ فرمود: «به جای تورات به من هفت سوره‌ی نخست قرآن کریم عنایت شده است»[۳].

فضیلت سوره‌ی مائده

۱- عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ رضي الله عنها قَالَتْ: إِنِّى لآخِذَةٌ بِزِمَامِ الْعَضْبَاءِ نَاقَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذْ أُنْزِلَتْ عَلَيْهِ (الْمَائِدَةُ) كُلُّهَا

۱- صحیح بخاری و مسلم.
۲- روایت احمد و حاکم نیشابوری؛ و این حدیث حسن می باشد چنان چه در سلسله صحیحه آمده است.
۳- نگا صحیح الجامع.

وَكَادَتْ مِنْ ثِقَلِهَا تَدُقُّ بِعَضُدِ النَّاقَةِ "وفي رواية" فَلَمْ تَسْتَطِع أَنْ تحمله فَنَزَلَ عَنْها».

ترجمه: اسماء دختر يزيد بن سكن انصاری رضی الله عنها می‌گويد: مهار عضباء؛ ناقه‌ی رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم، به دست من بود که تمام سوره‌ی مائده بر آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم نازل گرديد. و از شدت سنگينی آن، نزديک بود بازوی ناقه‌ی پيامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم در هم بشکند. و در روايتی آمده است که: شتر نتوانست آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم را تحمل کند؛ در نتيجه، آن حضرت صلی الله علیه وآله وسلم از شتر، پياده شد»[١].

فضيلت سوره‌ی انعام

١- عن جابر رضی الله عنه، قال: لما نزلت سورة الأنعام سبح رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم، ثم قال: «لقد شيع هذه السورة من الملائكة ما سد الأفق».

ترجمه: جابر رضی الله عنه می‌گويد: هنگامی که سوره‌ی انعام نازل گرديد، رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم تسبيح گفت و فرمود: «تعداد زيادی از فرشتگان اين سوره را همراهی می‌کردند تا جايی که فضا را بطور کامل گرفته بودند»[٢].

١- روايت احمد؛ و اين روايت حسن می باشد. چنان که در صحيح السيره آمده است.

٢- اين حديث، شواهد زيادی دارد که طبرانی و ديگران از ابن عباس، ابن عمر، علی، ابی بن کعب، انس، و ابن مسعود رضی الله عنهم اجمعين روايت کرده اند؛ لذا با تمام طرقش به اثبات می‌رسد. نگا الدر المنثور، و فتح القدير و تفسير طبری اول سوره انعام. (قابل يادآوری است که اين حديث را علامه آلبانی در سلسله ضعيفه (۵۶۲۷) منکر دانسته است- مترجم).

فضیلت سوره‌ی توبه

۱ـ قَالَ ابن عباس رضي الله عنهما «التَّوْبَـةُ هِـيَ الْفَاضِـحَةُ، مَـا زَالَـتْ تَنْزِلُ وَمِنْهُمْ وَمِنْهُمْ، حَتَّى ظَنُّوا أَنَّهَا لَمْ تُبْقِ أَحَدًا مِنْهُمْ إِلاَّ ذُكِرَ فِيهَا».

ترجمه: ابن عباس رضي الله عنهما می گوید: سوره‌ی تُوبه، سوره ای است که بسیاری را رسوا کرد. این سوره همچنان نازل می‌شد و می گفت: بعضی از آنها (منافقان) این کار را می کنند و بعضی از آنها این گونه می گویند تا جایی که منافقان گمان می کردند که از همه‌ی آنان در این سوره، سخن به میان آمده و هیچ کس باقی نمانده است[1].

فضایل سوره‌ی هود

۱ـ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنهما قَالَ: قَالَ أَبُو بَكْرٍ رضي الله عنه يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ شِبْتَ. قَالَ صلى الله عليه وسلم: «شَيَّبَتْنِي هُودٌ وَالْوَاقِعَةُ وَالْمُرْسَلاَتُ وَ(عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ) وَ(إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ)».

ترجمه: ابن عباس رضي الله عنهما می گوید: ابوبکر رضي الله عنه گفت: ای رسول خدا! پیر شده اید. رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمود: «مرا سوره های هود، واقعه، مرسلات، عم یتساءلون و إذا الشمس کُورت پیر کردند»[2].

۲ـ وَعَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ، نَرَاكَ قَدْ شِبْتَ، قَالَ صلى الله عليه وسلم: «قَدْ شَيَّبَتْنِي هُودٌ وَأَخَوَاتُهَا».

ترجمه: ابوجحیفه رضي الله عنه می گوید: مردم گفتند: ای رسول خدا! می

۱ـ صحیح بخاری و مسلم.

۲ـ روایت ترمذی و حاکم نیشابوری و نگا سلسله صحیحه.

بینیم که پیر شده اید؟ آنحضرت ﷺ فرمود: «مرا سوره هود و مشابهانش پیر کردند»[١].

فضایل سوره‌ی کهف

١- عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْكَهْفِ كَمَا أُنْزِلَتْ كَانَتْ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ».

ترجمه: ابوسعید خدری رضي الله عنه می گوید: نبی اکرم ﷺ فرمود: «هر کس، سوره‌ی کهف را آن گونه که نازل شده است، بخواند، برایش روز قیامت، تبدیل به یک نور می گردد»[٢].

٢- عَنْ أبي سعيد الخدري رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله ﷺ: «مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْكَهْفِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، أَضَاءَ لَهُ مِنَ النُّورِ مَا بَيْنَ الْجُمُعَتَيْنِ».

ترجمه: ابوسعید خدری رضي الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس، روز جمعه، سوره‌ی کهف را بخواند، میان دو جمعه، برایش نورانی می گردد»[٣].

٣- عَنْ أبي سعيد الخدري رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله ﷺ: «من قرأ سورة الكهف يوم الجمعة أضاء له من النور ما بينه و بين البيت العتيق».

١- روایت طبرانی و نگا سلسله صحیحه و صحیح الجامع.
٢- روایت حاکم نیشابوری؛ و این حدیث صحیح لغیره می باشد.
٣- روایت حاکم نیشابوری و بیهقی؛ و این روایت صحیح می باشد چنانکه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

ترجمه: ابو سعید خدری ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس، روز جمعه، سوره‌ی کهف را بخواند، حد فاصل میان او و خانه‌ی کعبه، نورانی می گردد»[۱].

فضیلت آیات اولیه‌ی سوره‌ی کهف

۱- عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ﷺ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «مَنْ حَفِظَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنْ أَوَّلِ سُورَةِ الْكَهْفِ عُصِمَ مِنَ الدَّجَّالِ "وفي لفظ" عُصِمَ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ».

ترجمه: ابودرداء ﷺ می گوید: نبی اکرم ﷺ فرمود: «هر کس، ده آیه از اول سوره‌ی کهف، حفظ نماید، از دجال حفاظت می شود». و در لفظی آمده است که فرمود: «از فتنه‌ی دجال، حفاظت می شود»[۲].

۲- عن أبي سعيد الخدري ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله ﷺ: «مَنْ قرأ عشر آيات من أولها ثم خرج الدجال لم يسلط عليه».

ترجمه: ابوسعید خدری ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس، ده آیه از اول سوره‌ی کهف بخواند و بعد از آن، دجال ظهور کند، دجال نمی تواند بر او پیروز شود»[۳]. (البته در بعضی از روایات بجای «اول سوره‌ی کهف» «آخر سوره‌ی کهف» آمده است؛ لذا بهتر

۱- روایت بیهقی در الشعب، چنانکه در صحیح ترغیب و ترهیب و إرواء الغلیل آمده است.

۲- صحیح مسلم.

۳- روایت حاکم نیشابوری؛ و این حدیث صحیح لغیره می باشد چنانکه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

است که همه‌ی سوره‌ی کهف را بخواند).

فضیلت سوره‌ی طه

۱- في حديث أبي أمامة ﷺ (السابق) «اسْمُ اللَّهِ الأَعْظَمُ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَابَ فِي سُوَرٍ ثَلاَثٍ الْبَقَرَةِ وَآلِ عِمْرَانَ وَطَهَ».

ترجمه: در این باره، حدیث ابوامامه ﷺ بیان گردید که رسول الله ﷺ فرمود: «اسم اعظم الهی که اگر با آن، فراخوانده شود، اجابت می کند در سه سوره‌ی قرآن کریم یعنی سوره های بقره، آل عمران و طه وجود دارد»[1].

فضیلت سوره‌ی حج

۱- عَنْ ابن مسعودٍ ﷺ قَالَ: «أول سورة نزلت فيها السجدة الحج، قرأها رَسُولُ الله ﷺ فسجد وسجد الناس إلا رجل أخذ التراب فسجد عليه فرأيته قُتِلَ كافِراً».

ترجمه: ابن مسعود ﷺ می گوید: نخستین سوره ای که نازل گردید و در آن، سجده وجود داشت، سوره‌ی حج بود. رسول الله ﷺ آن را تلاوت نمود و سجده کرد و مردم همراه ایشان، سجده کردند به جز یک نفر که مقداری خاک برداشت (وبدون اینکه سرش را پایین کند) بر آنها سجده کرد. بعدها وی را دیدم که در حالت کفر کشته شد»[2].

۱- نگا صحیح الجامع.

۲- روایت حکام نیشابوری در المستدرک با سند صحیح.

فضیلت سوره‌ی «ص»

۱- عَنْ أبي سعيد رضي الله عنه قال: «رَأَيْتُ فِيمَا يَرَى النَّائِمُ كَأَنِّي تَحْتَ شَجَرَةٍ، وَكَأَنَّ الشَّجَرَةَ تَقْرَأُ «ص»، فَلَمَّا أَتَتْ عَلَى السَّجْدَةِ سَجَدَتْ، فَقَالَتْ فِي سُجُودِهَا: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي بِهَا، اللَّهُمَّ حُطَّ عَنِّي بِهَا وِزْرًا، وَأَحْدِثْ لِي بِهَا شُكْرًا، وَتَقَبَّلْهَا مِنِّي كَمَا تَقَبَّلْتَ مِنْ عَبْدِكَ دَاوُدَ سَجْدَتَهُ، فَغَدَوْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم فَأَخْبَرْتُهُ، فَقَالَ: سَجَدْتَ يَا أَبَا سَعِيدٍ؟ قُلْتُ: لا، قَالَ: فَأَنْتَ أَحَقُّ بِالسُّجُودِ مِنَ الشَّجَرَةِ، ثُمَّ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم سُورَةَ «ص»، ثُمَّ أَتَى عَلَى السَّجْدَةِ، وَقَالَ فِي سُجُودِهِ مَا قَالَتِ الشَّجَرَةُ فِي سُجُودِهَا»

ترجمه: ابوسعید رضي الله عنه می گوید: خواب دیدم که گویا زیر درختی هستم و آن درخت سوره‌ی «ص» را می‌خواند؛ آنگاه هنگامی که به آیه‌ی سجده رسید، سجده نمود و در سجده‌اش گفت: خدایا! به وسیله‌ی آن، مرا مغفرت کن؛ بار الها! به وسیله‌ی آن، گناهانم را مغفرت کن و آن را مایه‌ی سپاسگزاری من بگردان و آن را از من بپذیر، همانگونه که سجده‌ی بنده‌ات داود را پذیرفتی. ابوسعید رضي الله عنه می گوید: صبح، خدمت رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم رسیدم و ماجرا را برایش تعریف نمودم؛ آنحضرت صلى الله عليه وآله وسلم فرمود: «ای ابوسعید! آیا تو سجده نمودی؟ گفتم: نه، فرمود: تو از درخت برای سجده‌نمودن، شایستگی بیشتری داری. سپس رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم سوره‌ی «ص» را تلاوت نمود و هنگامی که به آیه‌ی سجده رسید، سجده کرد و در سجده‌اش مانند درخت، دعا نمود[۱].

(۱)- روایت طبرانی و نگاه صحیح الترغیب و الترهیب.

فضیلت سوره‌ی فتح

۱- عَنْ عُمَرَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله ﷺ: «لَقَدْ أُنْزِلَتْ عَلَيَّ اللَّيْلَةَ سُورَةٌ لَهِيَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ» ثُمَّ قَرَأَ (إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا ﴿١﴾)».

ترجمه: عمر بن خطاب ﷺ می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «امشب بر من سوره‌ای نازل گردید که نزد من از هرآنچه که خورشید بر آن می‌تابد (تمام دنیا) محبوب‌تر است. و آن، سوره‌ی فتح می‌باشد»[۱].

۲- عَنْ أنسٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله ﷺ: «لَقَدْ أُنْزِلَتْ عَلَيَّ آيَةٌ هِيَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الدُّنْيَا جَمِيعًا (إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا ﴿١﴾...)».

ترجمه: از انس بن مالك ﷺ روایت است که رسول الله ﷺ فرمود: «آیه‌ای بر من نازل شده است که نزد من از تمام دنیا، محبوب‌تر است، و آن ﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا ﴿١﴾﴾ می‌باشد»[۲].

فضیلت سوره‌ی «ق»

۱- عَنْ أُمِّ هِشَامٍ بِنْتِ حَارِثَةَ بْنِ النُّعْمَانِ ﷺ قَالَتْ: «لَقَدْ كَانَ تَنُّورُنَا وَتَنُّورُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَاحِدًا سَنَتَيْنِ أَوْ سَنَةً وَبَعْضَ سَنَةٍ وَمَا أَخَذْتُ (ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ) إِلاَّ عَنْ

(۱)- صحیح بخاری.
(۲)- صحیح مسلم.

لِسَانِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَقْرَؤُهَا كُلَّ يَوْمِ جُمُعَةٍ عَلَى الْمِنْبَرِ إِذَا خَطَبَ النَّاسَ».

ترجمه: ام هشام دختر حارثه بن نعمان رضی الله عنها می گوید: به مدت دو سال یا یک سال یا بخشی از یک سال، ما و رسول الله ﷺ از یک تنور استفاده می‌نمودیم، و سوره‌ی «ق» را من صرفاً از زبان پیامبر اکرم ﷺ فرا گرفتم؛ آنحضرت ﷺ روز جمعه، هنگام سخنرانی، بالای منبر آن را می‌خواند.(۱)

فضیلت سوره‌ی نجم

۱- عَنْ أبي هريرة رضی الله عنه «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كتبتْ عنده سورةُ (النجم) فلما بلغ السجدةَ سجد وسجدنا معه، وسجدتِ الدواةُ والقلم».

ترجمه: ابوهریره رضی الله عنه می گوید: در حضور نبی اکرم ﷺ سوره‌ی نجم را نوشتند؛ هنگامی که آنحضرت ﷺ به آیه‌ی سجده رسید، سجده نمود، ما نیز همراه ایشان سجده کردیم، همچنین دوات و قلم نیز سجده کردند(۲).

فضیلت سوره‌ی واقعه

۱- حديث ابن عَبَّاسٍ رضی الله عنهما (السابق) «شَيَّبَتْنِي هُودٌ وَالْوَاقِعَةُ وَالْمُرْسَلَاتُ وَ(عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ) وَ(إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ)».

ترجمه: در این باره حدیث ابن عباس رضی الله عنهما در گذشته بیان

---

(۱)- صحیح مسلم.

(۲)- روایت بزار و نگا صحیح الترغیب و الترهیب.

گردید که رسول الله ﷺ فرمود: «سوره‌های هود، واقعه، نبأ و تکویر مرا پیر نمودند»(١).

فضایل سوره‌ی ملک

١- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «إِنَّ سُورَةً فِي الْقُرْآنِ ثَلاَثُونَ آيَةً شَفَعَتْ لرجلٍ حَتَّى غُفِرَ لَهُ وَهِيَ (تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ)».

ترجمه: ابوهریره رضی الله عنه می گوید: نبی اکرم ﷺ فرمود: «سوره‌ای در قرآن وجود دارد که دارای سی آیه می‌باشد؛ این سوره برای یک مرد به اندازه‌ای شفاعت نمود که باعث مغفرت وی گردید؛ و آن، سوره‌ی ملک می‌باشد»(٢).

٢- عَنْ أنسٍ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله ﷺ: «سُورَةٌ من القرآن ما هي إلا ثلاثون آية خاصمت عن صاحبها حتى أدخلته الجنة وهي (تبارك)».

ترجمه: انس رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «سوره‌ای در قرآن وجود دارد که فقط سی آیه می‌باشد؛ آن سوره به اندازه‌ای از صاحبش دفاع نمود تا این که او را وارد بهشت ساخت؛ و آن، سوره‌ی ملک می‌باشد»(٣).

٣- عن ابن مسعود رضی الله عنه، قال: «يؤتى الرجل في قبره فتؤتى رجلاه فتقول رجلاه: ليس لكم على ما قبلي سبيل

---

(١)- تخریج آن بیان شد و نگا صحیح الجامع.

(٢)- روایت احمد و ابن حبان و حاکم با سند حسن: نگا صحیح ابی داود.

(٣)- حدیثی حسن است، نگا صحیح الجامع و صحیح ابوداود.

كان يقوم يقرأ بي سورة الملك، ثم يؤتى من قبل صدره أو قال بطنه، فيقول: ليس لكم على ما قبلي سبيل كان أوعى فِيَّ سورة الملك، ثم يؤتى من قبل رأسه فيقول: ليس لكم على ما قبلي سبيل كان يقرأ بي سورة الملك، فهي المانعة تمنع من عذاب القبر وهي في التوراة سورة الملك، ومن قرأها في ليلة فقد أكثر وأطنب».

ترجمه: عبدالله بن مسعود ﷺ می گوید: فرشتگان عذاب در قبر نزد شخص می‌روند، نخست از جانب پاهایش به او نزدیک می‌شوند. پاهایش می گویند: از جانب من به او دسترسی پیدا نمی کنید؛ زیرا او (در دنیا) بر ما می ایستاد و سوره‌ی ملک را تلاوت می‌نمود. سپس فرشتگان عذاب از جانب سینه یا شکم به او نزدیک می‌شوند، سینه می گوید: از جانب من نمی‌توانید به او برسید؛ زیرا این شخص، در درون من سوره‌ی ملک را حفظ و نگهداری نمود. بعد از آن، فرشتگان عذاب از طرف سرش به او نزدیک می‌شوند. سرش می گوید: از جانب من هم نمی‌توانید به او نزدیک شوید؛ چرا که به وسیله‌ی من سوره‌ی ملک را تلاوت می‌نمود. پس باید دانست که سوره‌ی ملک مانعی است که از عذاب قبر جلوگیری می‌نماید. این سوره در تورات نیز معرفی شده است. هر کس، شبانه آن را تلاوت نماید کار زیاد و بسیار خوبی انجام داده است.[1]

---

(۱)- حاکم آن را به صورت موقوف روایت نموده است و نگا صحیح ترغیب و ترهیب. البته جملة «سورة ملک از عذاب الهی جلوگیری می‌نماید» به طور مرفوع از رسول اکرم ﷺ به ثبوت رسیده است، نگا سلسلة صحیحه و صحیح الجامع.

فضیلت سوره‌ی مرسلات

۱- حدیث ابن عَبَّاسٍ رضي الله عنهما (السابق) «شَيَّبَتْنِي هُودٌ وَالْوَاقِعَةُ وَالْمُرْسَلاَتُ وَ(عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ) وَ(إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ)».

ترجمه: در این باره حدیث ابن عباس رضي الله عنهما بیان شد که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: «سوره‌ی هود، واقعه، مرسلات، نبأ و تکویر مرا پیر کردند»(۱).

فضیلت سوره‌ی نبأ

۱- حدیث ابن عَبَّاسٍ رضي الله عنهما «شَيَّبَتْنِي هُودٌ وَالْوَاقِعَةُ وَالْمُرْسَلاَتُ وَ(عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ) وَ(إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ)».

ترجمه: ابن عباس رضي الله عنهما می‌گوید: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: «سوره‌ی هود، واقعه، مرسلات، نبأ و تکویر مرا پیر کردند».

فضیلت سوره‌ی تکویر و انفطار و انشقاق

۱- حدیث ابن عمر رضي الله عنهما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه وسلم: «مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُ رَأْيُ عَيْنٍ فَلْيَقْرَأْ (إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ) وَ (إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ) وَ (إِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ)».

ترجمه: ابن عمر رضي الله عنهما می‌گوید: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: «هر کس می‌خواهد روز قیامت را طوری تصور کند که گویا با چشم آن را

(۱)- تخریج آن بیان شد، و نگا: صحیح الجامع.

می‌بیند، سوره‌های تکویر و انفطار و انشقاق را تلاوت نماید».[۱]

۲- وفي فضل سورة التكوير حديث ابن عَبَّاسٍ رضي الله عنهما (السابق) «شَيَّبَتْنِي هُودٌ وَالْوَاقِعَةُ وَالْمُرْسَلاَتُ وَ(عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ) وَ(إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ)».

ترجمه: همچنین در باره‌ی فضیلت سوره‌ی تکویر، روایت ابن عباس رضي الله عنهما وارد شده است که رسول گرامی اسلام صلى الله عليه وآله وسلم فرمود: «سوره‌های هود، واقعه، مرسلات، نبأ و تکویر مرا پیر کردند».

فضیلت سوره‌ی کافرون

۱- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنهما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صلى الله عليه وآله وسلم: «(قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ) تَعْدِلُ رُبُعَ الْقُرْآنِ».

ترجمه: ابن عباس رضي الله عنهما می گوید: رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم فرمود: «سوره‌ی کافرون با یک چهارم قرآن، برابر می‌باشد».[۲]

۲- عن عائشة رضي الله عنها قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صلى الله عليه وآله وسلم: «نِعْمَ السُّورَتَانِ هُمَا يُقْرَآنِ فِي الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْفَجْرِ (قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ) وَ (قُلْ هُوَ اللّٰهُ أَحَدٌ)».

ترجمه: از عایشه رضي الله عنها روایت است که رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم فرمود: «چه خوب هستند سوره‌های کافرون و اخلاص، که در دو رکعت قبل از نماز فجر، خوانده می‌شوند».[۳]

(۱)- روایت احمد و ترمذی و حاکم. نگا: سلسلة صحیحه.
(۲)- روایت ترمذی، نگا: صحیح الترغیب و الترهیب.
(۳)- روایت صحیحی است که در صحیح ابن حبان آمده است. نگا: سلسله صحیحه.

۳- قَالَ ﷺ لِنَوْفَلٍ: «اقْرَأْ (قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ) ثُمَّ نَمْ عَلَى خَاتِمَتِهَا فَإِنَّهَا بَرَاءَةٌ مِنَ الشِّرْكِ»

ترجمه: رسول الله ﷺ خطاب به نوفل فرمود: «سوره‌ی کافرون را بخوان و بعد از آن، بخواب؛ چرا که این سوره، برائت از شرک است».(۱)

فضایل سوره‌ی اخلاص

۱- عَنْ ابن عباس رضي الله عنهما قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) تَعْدِلُ ثُلُثَ الْقُرْآنِ».

ترجمه: ابن عباس رضي الله عنهما می‌گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «سوره‌ی اخلاص برابر با یک سوم قرآن می‌باشد».(۲)

۲- عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «أَيَعْجِزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَقْرَأَ فِي لَيْلَةٍ ثُلُثَ الْقُرْآنِ»؟ قَالُوا: وَكَيْفَ يَقْرَأُ ثُلُثَ الْقُرْآنِ؟ قَالَ: «(قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) يَعْدِلُ ثُلُثَ الْقُرْآنِ».

ترجمه: ابودرداء رضي الله عنه می‌گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «آیا یکی از شما نمی‌تواند در یک شب، یک سوم قرآن را بخواند»؟ صحابه عرض کردند: چگونه یکی از ما می‌تواند یک سوم قرآن را بخواند؟ فرمود: «سوره‌ی اخلاص برابر با یک سوم قرآن می‌باشد»(۳).

۳- وفي روايةٍ «إِنَّ اللَّهَ جَزَّأَ الْقُرْآنَ ثَلاَثَةَ أَجْزَاءٍ، فَجَعَلَ

(۱)- روایت ابوداود و ترمذی، نگا: صحیح ابوداود.
(۲)- تخریج آن بیان شد، نگا: صحیح الجامع.
(۳)- صحیح مسلم.

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ جُزْءًا مِنْ أَجْزَاءِ الْقُرْآنِ».

ترجمه: و در روایتی آمده است که رسول اکرم ﷺ فرمود: «خداوند عزوجل قرآن را به سه بخش تقسیم نموده است و سوره‌ی اخلاص یکی از بخش‌های سه‌گانه‌ی قرآن می‌باشد»[1].

۴- عَنْ أبي هريرة ﷺ قَالَ: أَقْبَلْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَسَمِعَ رَجُلاً يَقْرَأُ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) فَقَالَ: رَسُولُ اللهِ ﷺ: «وَجَبَتْ»، فَسَأَلْتُهُ: مَاذَا يَا رَسُولَ اللهِ؟ فَقَالَ: «الْجَنَّةُ».

ترجمه: ابوهریره ﷺ می گوید: همراه رسول الله ﷺ می‌آمدم؛ آنحضرت ﷺ صدای مردی را شنید که سوره‌ی اخلاص را می‌خواند. پس فرمود: «واجب شد». گفتم: ای رسول خدا! چه چیزی! فرمود: «بهشت»[2].

۵- وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «احْشِدُوا فَإِنِّي سَأَقْرَأُ عَلَيْكُمْ ثُلُثَ الْقُرْآنِ». فَحَشَدَ مَنْ حَشَدَ ثُمَّ خَرَجَ نَبِيُّ اللَّهِ ص فَقَرَأَ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) ثُمَّ دَخَلَ فَقَالَ بَعْضُنَا لِبَعْضٍ: إِنِّي أُرَى هَذَا خَبَرٌ جَاءَهُ مِنَ السَّمَاءِ فَذَاكَ الَّذِي أَدْخَلَهُ ثُمَّ خَرَجَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: «إِنِّي قُلْتُ لَكُمْ سَأَقْرَأُ عَلَيْكُمْ ثُلُثَ الْقُرْآنِ أَلاَ إِنَّهَا تَعْدِلُ ثُلُثَ الْقُرْآنِ».

ترجمه: از ابوهریره ﷺ روایت است که رسول الله ﷺ فرمود: «جمع شوید؛ زیرا می‌خواهم یک سوم قرآن را برای شما بخوانم». پس تعداد زیادی اجتماع نمودند؛ آنگاه پیامبر اکرم ﷺ بیرون آمد و

---

(۱)- صحیح مسلم.
(۲)- صحیح مسلم.

سوره‌ی اخلاص را خواند و وارد خانه شد. در این هنگام، یک نفر از میان ما به دیگری گفت: من فکر می کنم که به ایشان، وحی نازل شد و همین مسئله باعث شد که وارد خانه اش شود. سپس دوباره بیرون آمد و فرمود: «من به شما گفتم: یک سوم قرآن را برای شما خواهم خواند، بدانید که سوره‌ی اخلاص با یک سوم قرآن، برابری می کند».(۱)

۶- عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ ﷺ أَنَّ رَجُلاً سَمِعَ رَجُلاً يَقْرَأُ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) يُرَدِّدُهَا، فَلَمَّا أَصْبَحَ جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ وَكَأَنَّ الرَّجُلَ يَتَقَالُّهَا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهَا لَتَعْدِلُ ثُلُثَ الْقُرْآنِ».

ترجمه: ابوسعید خدری ﷺ می گوید: شخصی شنید که فرد دیگری سوره‌ی اخلاص را می‌خواند و تکرار می‌نماید. صبح روز بعد، نزد رسول اکرم ﷺ رفت و ماجرا را طوری برای آنحضرت بیان نمود که گویا این کارش را کوچک می‌شمارد. رسول الله ﷺ فرمود: «سوگند به ذاتی که جانم در دست اوست، سوره‌ی اخلاص برابر با یک سوم قرآن می‌باشد».(۲)

۷- عَنْ عَائِشَةَ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَ رَجُلاً عَلَى سَرِيَّةٍ وَكَانَ يَقْرَأُ لأَصْحَابِهِ فِي صَلاَتِهِمْ فَيَخْتِمُ بِ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ)، فَلَمَّا رَجَعُوا ذَكَرُوا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: «سَلُوهُ لأَيِّ شَيْءٍ يَصْنَعُ ذَلِكَ». فَسَأَلُوهُ فَقَالَ: لأَنَّهَا صِفَةُ

(۱)- صحیح مسلم.
(۲)- صحیح بخاری.

الـرَّحْمَنِ فَأَنَـا أُحِـبُّ أَنْ أَقْـرَأَ بِهَـا. فَقَـالَ رَسُـولُ اللَّهِ ﷺ: «أَخْبِـرُوهُ أَنَّ اللَّهَ يُحِبُّـهُ "وفـي روايـة" حُبُّكَ إِيَّاهَـا أَدْخَلَـكَ الْجَنَّةَ».

ترجمه: عایشه رضی الله عنها می گوید: نبی اکرم ﷺ مردی را به عنوان مسئول یک دسته‌ی نظامی تعیین فرمود؛ آن مرد نماز را برای همراهانش امامت می‌نمود و قرائتش را در نماز با سوره‌ی اخلاص به پایان می‌رساند. آنان هنگام بازگشتن از مأموریتشان، موضوع را با نبی اکرم ﷺ در میان گذاشتند. آنحضرت ﷺ فرمود: «از او بپرسید که چرا چنین می کند». آنها علتش را از او پرسیدند. او گفت: سوره‌ی اخلاص خداوند را توصیف نموده است؛ لذا من دوست دارم آن را بخوانم. نبی اکرم ﷺ فرمود: «به او بگویید که خداوند او را دوست دارد». و در روایتی آمده است که فرمود: «چون صفات الهی را دوست داری، وارد بهشت شده‌ای».(۱)

۸- عن معاذ بن أنس رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «مَنْ قَرَأَ: (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) عَشْرَ مَرَّاتٍ بنى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ» "وفي رواية" «قَصْراً».

ترجمـه: معاذ بن انس رضی الله عنه مـی گویـد: رسـول الله ﷺ فرمـود: «هر کس، سوره‌ی اخلاص را ده بار بخواند، خداوند برایش خانه‌ای در بهشت مـی‌سازد». و در روایتـی آمـده اسـت کـه: «برایش قصری در بهشت می‌سازد».(۲)

---

(۱)- روایت بخاری و مسلم.
(۲)- روایت احمد، نگا: سلسلة صحیحه.

٩ـ حديث عائشة السابق قال ﷺ: «نِعْمَ السُّورَتَانِ هُمَا يَقْرَآنِ فِي الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْفَجْرِ (قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ) وَ (قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ)».

ترجمه: از عایشه رضی الله عنها چنانچه بیان گردید، روایت است که رسول الله ﷺ فرمود: «چه خوب اند دو سوره‌ای که در دو رکعت قبل از نماز صبح خوانده می‌شوند یعنی سوره‌های کافرون و اخلاص».[1]

١٠ـ عَنْ عَائِشَةَ رضی الله عنها «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ كُلَّ لَيْلَةٍ جَمَعَ كَفَّيْهِ ثُمَّ نَفَثَ فِيهِمَا فَقَرَأَ فِيهِمَا (قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ) وَ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ) وَ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ) ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا مَا اسْتَطَاعَ مِنْ جَسَدِهِ يَبْدَأُ بِهِمَا عَلَى رَأْسِهِ وَوَجْهِهِ وَمَا أَقْبَلَ مِنْ جَسَدِهِ يَفْعَلُ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ».

ترجمه: عایشه رضی الله عنها می گوید: هر شب، هنگامی که نبی اکرم ﷺ به رختخوابش می‌رفت، کف‌های دستش را کنارهم قرار می‌داد و سوره‌های اخلاص و فلق و ناس را می‌خواند و در دست‌هایش می‌دمید و تا جایی از بدنش که می‌توانست، دست می کشید؛ این کار را از سر و صورت و قسمت جلوی بدنش آغاز می‌نمود و این عمل را سه بار تکرار می کرد.[2]

١١ـ حديث عبد الله بن خبيب رضی الله عنه قَالَ: خَرَجْنَا فِي لَيْلَةِ مَطَرٍ وَظُلْمَةٍ شَدِيدَةٍ نَطْلُبُ رَسُولَ اللهِ ﷺ لِيُصَلِّيَ لَنَا فَأَدْرَكْنَاهُ فَقَالَ: «أَصَلَّيْتُمْ»؟ فَلَمْ أَقُلْ شَيْئًا، فَقَالَ: «قُلْ»، فَلَمْ

(١)- تخریج آن بیان گردید، نگا: صحیح الجامع.
(٢)- روایت بخاری و مسلم.

أَقُلْ شَيْئًا، ثُمَّ قَالَ: «قُلْ»، فَلَمْ أَقُلْ شَيْئًا، ثُمَّ قَالَ: «قُلْ»، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَقُولُ؟ قَالَ: «(قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) وَالْمُعَوِّذَتَيْنِ حِينَ تُمْسِي وَحِينَ تُصْبِحُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ تَكْفِيكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ».

ترجمه: عبدالله بن خبیب ﷺ می گوید: در یک شب بارانی و بسیار تاریک، بیرون رفتیم تا از رسول الله ﷺ بخواهیم که نماز را برای ما امامت نماید؛ هنگامی که به ایشان رسیدیم، فرمود: «آیا نماز خواندید»؟ من چیزی نگفتم. فرمود: «بگو». بازهم من چیزی نگفتم. برای بار سوم فرمود: «بگو». گفتم: ای رسول خدا! چه بگویم؟ فرمود: «هنگام صبح و شام سوره‌های اخلاص و فلق و ناس را سه بار بخوان؛ تو را از همه چیز کفایت می کنند»(۱).

فضایل سوره‌های فلق و ناس

۱- حدیث عبد الله بن خبیب ﷺ السابق.

ترجمه: در این باره حدیث عبدالله بن خبیب ﷺ بیان گردید.

۲- حدیث عائشة ﷺ السابق في النوم.

ترجمه: همچنین حدیث عایشه ﷺ که به هنگام خوابیدن، اختصاص داشت، بیان گردید.

۳- عَنْ عَائِشَةَ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا اشْتَكَى يَقْرَأُ عَلَى نَفْسِهِ بِالْمُعَوِّذَاتِ وَيَنْفُثُ، فَلَمَّا اشْتَدَّ وَجَعُهُ كُنْتُ أَقْرَأُ عَلَيْهِ وَأَمْسَحُ بِيَدِهِ رَجَاءَ بَرَكَتِهَا.

---

(۱)- روایت ابوداود و ترمذی با سندی حسن؛ نگا: صحیح ابی داود.

ترجمه: عایشه ﷺ می‌گوید: هنگامی که رسول خدا ﷺ مریض می‌شد، سوره‌های فلق و ناس را می‌خواند و خودش را دم می‌نمود؛ هنگامی که بیماری‌اش شدت یافت، من آنها را می‌خواندم و دست خودش را به امید برکت بر جسمش می‌کشیدم[۱].

۴- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «أَلَمْ تَرَ آيَاتٍ أُنْزِلَتِ اللَّيْلَةَ لَمْ يُرَ مِثْلُهُنَّ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ) وَ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ)».

ترجمه: عقبه بن عامر ﷺ می‌گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «آیا نمی‌دانید که دیشب آیاتی نازل شده است که مثل آنها دیده نشده است؛ آنها سوره‌های فلق و ناس هستند»[۲].

۵- وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: بَيْنَا أَنَا أَسِيرُ مَعَ رَسُولِ اللهِ ﷺ بَيْنَ الْجُحْفَةِ وَالأَبْوَاءِ إِذْ غَشِيَتْنَا رِيحٌ وَظُلْمَةٌ شَدِيدَةٌ فَجَعَلَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يَتَعَوَّذُ بِ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ) وَ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ) وَيَقُولُ: «يَا عُقْبَةُ تَعَوَّذْ بِهِمَا فَمَا تَعَوَّذَ مُتَعَوِّذٌ بِمِثْلِهِمَا» قَالَ: وَسَمِعْتُهُ يَؤُمُّنَا بِهِمَا فِي الصَّلاَةِ.

ترجمه: عقبه بن عامر ﷺ می‌گوید: روزی، همراه رسول الله ﷺ میان جحفه و ابواء حرکت می‌کردم که باد و تاریکی سختی ما را فرا گرفت؛ رسول الله ﷺ شروع به دم‌کردن با سوره‌های فلق و ناس نمود و می‌فرمود: «ای عقبه! با آنها (خودت را) دم کن؛ زیرا هیچ دم‌کننده‌ای به مثل این سوره‌ها دم ننموده است».

(۱)- صحیح بخاری.
(۲)- صحیح مسلم.

راوی می گوید: همچنین آنحضرت ﷺ نماز را امامت می‌نمود و شنیدم که آنها را در نماز می خواند[۱].

۶- وَعَنْ جابرٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «اقْرَأْ يَا جَابِرُ فَقُلْتُ: وَمَاذَا أَقْرَأُ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ الله، قَالَ: «اقْرَأْ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ) وَ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ)»، فَقَرَأْتُهُمَا، فَقَالَ: «اقْرَأْ بِهِمَا وَلَنْ تَقْرَأَ بِمِثْلِهِمَا».

ترجمه: جابر رضي الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «ای جابر! بخوان». گفتم: پدر و مادرم فدایت شوند، چه بخوانم؟ فرمود: «سوره‌های فلق و ناس را». من به دستورش عمل نمودم. بعد از آن فرمود: «این سوره‌ها را بخوان و هرگز نمی‌توانی مانند اینها بخوانی»[۲].

۷- وَفي فضل سورة الفلق، عن عقبة بن عامر رضي الله عنه قال: قلت: يا رسول الله، أقرئني إما من سورة (هود)، وإما من سورة (يوسف)، فقال رسول الله ﷺ: «يا عقبة بن عامر، إنك لن تقرأ سورة أحب إلى الله، ولا أبلغ عنده من أن تقرأ: (قل أعوذ برب الفلق)، فإن استطعت أن لا تفوتك في صلاة فافعل».

ترجمه: عقبه بن عامر رضي الله عنه در باره‌ی فضیلت سوره فلق می گوید: گفتم: ای رسول خدا! چند آیه از سوره‌ی هود و چند آیه از سوره‌ی یوسف به من بیاموز. فرمود: «ای عقبه! تو هیچ سوره‌ای محبوب‌تر و

(۱)- صحیح ابن حبان، و این روایت صحیح لغیره است چنانچه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

(۲)- روایت احمد و نسائی، و حدیثی صحیح می‌باشد، چنانکه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

بلیغ‌تر نزد خداوند از سوره‌ی فلق نمی‌خوانی؛ و سعی کن که خواندن آن در هیچ نمازی از تو فوت نشود»[(١)].

نکات پراکنده‌ای در باره‌ی سوره‌ها و آیات قران کریم

١- نخستین سوره‌ای که از قرآن نازل گردید، اقرأ بود.

٢- آخرین سوره‌ای که نازل شد، سوره‌ی نصر بود؛ زیرا ابن عباس رضی الله عنهما از عبیدالله بن عبدالله پرسید: آیا آخرین سوره‌ای که به طور کامل نازل شده است، می‌دانی؟ عبید الله گفت: بلی، سوره‌ی نصر است. ابن عباس رضی الله عنهما گفت: درست گفتی[(٢)].

٣- آخرین آیه‌ای که نازل شد این سخن خداوند متعال است که می‌فرماید:

﴿ وَاتَّقُواْ يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لاَ يُظْلَمُونَ ﴾ [بقره: ٢٨١].

زیرا ابن عباس رضی الله عنهما می‌گوید: آخرین آیه‌ای که بر نبی اکرم صلی الله علیه وآله وسلم نازل گردید، آیه‌ی ربا بود که با الفاظ فوق به پایان می‌رسد[(٣)].

٤- بزرگترین سوره‌ی قرآن، فاتحه است؛ چنانچه رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: «بزرگترین سوره‌ی قرآن فاتحه است».

٥- بزرگترین آیه‌ی قرآن کریم آیة الکرسی است؛ چنانچه در حدیث ابی بن کعب رضی الله عنه بیان گردید که بزرگترین آیه‌ی قرآن آیة

(١)- صحیح ابن حبان و حاکم، نگا: صحیح ترغیب و ترهیب.
(٢)- صحیح مسلم.
(٣)- صحیح بخاری.

الکرسی می‌باشد.

۶- سوره‌ی اخلاص با یک سوم قرآن، برابری می کند و سوره‌ی کافرون با یک چهارم قرآن، برابری می‌نماید. و به هردوی آنها سوره‌ی اخلاص می گویند، زیرا در این دو سوره از خالص گرداندن یکتاپرستی خداوند متعال سخن به میان آمده است.

پایان

آنچه که بیان گردید احادیث صحیحی در باره‌ی فضایل سوره‌ها و آیات قران کریم می‌باشد که جمع‌آوری آنها برای من میسر گردید. از خداوند عزوجل مسئلت می‌نمایم که این کتاب مختصر را برای نویسنده و تمام کسانی که با ابراز نظر مرا یاری نموده یا در آن نقشی ایفا کرده اند و باعث چاپ و نشر آن شده اند، مفید گرداند. همچنین از آن ذات لایزال الهی التماس می کنم که مرا به خاطر اشتباهات بشری‌ای که در آن رخ داده است، مغفرت نماید و آن را از من به طور کامل بپذیرد؛ زیرا او شنوا و نزدیک و اجابت‌کننده است. و حمد و ستایش از آنِ خدایی است که پروردگار جهانیان است.

پایان ترجمه

هفدهم محرم الحرام ۱۴۳۱ هجری قمری

کوآلالامپور- مالزی

عبدالقادر ترشابی